

ZAKON O OSEBNI ASISTENCI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov (v nadaljnjem besedilu: Konvencija), ki jo je Slovenija ratificirala leta 2008, je prvi zavezujoč dokument Združenih narodov o človekovih pravicah invalidov. Konvencija v 19. členu določa, da »države pogodbenice te konvencije priznavajo enako pravico vsem invalidom, da živijo v skupnosti in enako kot drugi odločajo ter sprejemajo učinkovite in ustrezne ukrepe, ki jim omogočajo polno uživanje te pravice ter polno vključenost v skupnost in sodelovanje v njej, ter zagotavljajo, da: a) imajo invalidi enako kot drugi možnost izbrati stalno prebivališče in se odločiti, kje in s kom bodo živeli in jim ni treba bivati v posebnem okolju; b) imajo invalidi dostop do različnih storitev na domu ter bivalnih in drugih podpornih storitev v skupnosti, vključno z osebno pomočjo, potrebno za življenje in vključitev v skupnost ter za preprečevanje osamljenosti ali izločevanja iz skupnosti«. Zakon ureja pravico do osebne asistencije ter tako omogoča invalidu, da živi samostojno, aktivno in je enakopravno vključen v družbo.

Zakon o osebni asistenci (Uradni list RS št. 10/17 in 31/18; v nadaljnjem besedilu: zakon) je Državni zbor Republike Slovenije sprejel februarja leta 2017 in spremembe in dopolnitve zakona pa marca leta 2018. Zakon se je začel uporabljati 1. januarja 2019. Zakon je uveljavil dve pravici, in sicer pravico do osebne asistencije in za gluhe, slepe in gluhoslepe uporabnike pravico do komunikacijskega dodatka. Namen zakona je omogočiti invalidom, da živijo v skupnosti in enako kot drugi odločajo o svojem življenju. Zakon zato zagotavlja osebno asistenco na domu, na delovnem mestu, pri izobraževanju in pri vključevanju v socialno okolje. Z osebno asistenco se invalidkam in invalidom zagotovi podpora pri izvajanju aktivnosti, vezanih na vključevanje v družbo, ki jih ne morejo izvajati sami zaradi vrste in stopnje invalidnosti, a jih vsakodnevno potrebujejo doma in zunaj doma, da lahko živijo neodvisno, aktivno in so enakopravno vključeni v družbo.

Pri izvajanju zakona so se pojavile pomanjkljivosti, katere so bile delno odpravljene z Zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o osebni asistenci (Uradni list RS, št.172/21, ZOA-B). Spremljanje izvajanja storitev osebne asistencije pa je pokazalo, da so potrebne sistemske rešitve na področju izvajanja tega zakona.

Zakon v 2. členu natančneje opredeljuje definicijo osebne asistencije, in sicer je opredeljena kot pomoč uporabniku pri vseh tistih opravilih in dejavnostih, ki jih ne more izvajati sam zaradi vrste in stopnje invalidnosti, potrebuje pa jih vsakodnevno doma in izven doma, da lahko živi neodvisno, aktivno življenje in je enakopravno vključen v družbo. Definicija osebne asistencije opredeljuje tudi, kdo se po tem zakonu šteje kot invalid. Prav tako pa dopušča, da pravico do osebne asistencije lahko pridobi tudi oseba, ki še ni pridobila odločbe o invalidnosti ali telesni okvari, vendar je na podlagi izvida zdravnika specialista ugotovljeno, da pri njej obstaja trajna okvara, ki temelji na spremembah v zdravstvenem stanju, ki jih ni mogoče odpraviti z zdravljenjem ali ukrepi medicinske rehabilitacije, vendar potrebuje pomoč pri vsakodnevni aktivnosti, da lahko živi neodvisno, aktivno in je enakopravno vključen v družbo.

V okviru definicije je opredeljena tudi aktivnost posameznik, ki ni pogoj za pridobitev pravice do osebne asistencе. Aktiven uporabnik tako lahko na podlagi ocene pridobi večji obseg pravice do osebne asistencе, saj potrebuje več pomoči kot pa oseba, ki ni aktivna.

Zakon poudarja ključno vlogo uporabnika pri izvajanju storitev osebne asistencе, saj sam prosto izbira izvajalca osebne asistencе oziroma osebnega asistenta.

Zakon v 6. členu opredeljuje pogoje za pridobitev pravice do osebne asistencе, in sicer da je oseba invalid, skladno z drugim odstavkom 2. člena tega zakona, da zaradi invalidnosti potrebuje pomoč pri opravljanju aktivnosti, vezanih na samostojno osebno in družinsko življenje, vključevanje v okolje, izobraževanje in zaposlitev. Prav tako mora izkazovati, da sam ali s pomočjo zakonitega zastopnika izraža interes po izvajanju aktivnosti, ki so opredeljene v petem odstavku 2. člena tega zakona. Nadaljnji pogoji so, da je državljan Republike Slovenije s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji ali tujec, ki ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, da je v času uveljavljanja pravice starost od 18 do 65 let, da živi ali bi želel živeti v samostojnem ali skupnem gospodinjstvu zunaj celodnevne institucionalne oskrbe ter da potrebuje osebno asistenco najmanj 30 ur tedensko.

Glede na to, da je osebna asistenca povezana tudi z odgovornostjo uporabnikov, sposobnostjo upravljanja z osebno asistenco (usposobitev asistentov za delo, spremljanje in nadzor dela, odgovornost za izvedene ure storitve osebne asistencе in podobno) in neodvisnim življenjem, je predlagana starostna omejitev od 18. do 65. leta. Gre za aktivno dobo življenja posameznika in omejitev starosti je povezana tudi z drugimi morebitnimi starostnimi bolezenskimi stanji.

Če je upravičena oseba uveljavljala pravico do osebne asistencе pred dopolnjenim 65. letom starosti, je upravičena, da pridobljeno pravico obdrži. V tem primeru se ob dopolnitvi starosti 65. let po uradni dolžnosti ponovno oceni potreba po osebni asistenci.

Nadalje zakon ureja obveznost vključitve vseh deležnikov pri izvajanju storitev osebne asistencе v informacijski sistem, oblikovan s strani države.

Zakon določa storitve osebne asistencе, ki se izvajajo v prisotnosti uporabnika in po njegovih navodilih. Katera od storitev se bo izvajala pri posameznem uporabniku, je odvisno od njegovih potreb in želja. Storitve, navedene v tem členu, predstavljajo okvir pomoči uporabniku pri izvajanju vseh aktivnosti, ki so zanj življenjskega pomena. Ker so storitve osebne asistencе namenjene najtežjim oblikam invalidov, gre pri storitvah za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb, brez katerih bi uporabnik sicer bil življenjsko ogrožen.

Uporabnik, ki potrebuje storitve osebne asistencе na delovnem mestu, mora o obsegu in načinu koriščenja osebne asistencе pri delodajalcu, skleniti sporazum z delodajalcem.

Zakon slepim, gluhim in gluhoslepim, ki potrebujejo samo storitev osebne asistencе kot pomoč pri komunikaciji, omogoča pravico do komunikacijskega dodatka v obsegu 30 ur na mesec, ne glede na starostni pogoj iz 6. člena tega zakona.

Zakon določa, da se pravica do osebne asistencе izključuje z institucionalnim varstvom, družinskim pomočnikom in dolgotrajno bolnišnično obravnavo, z institucionalnim varstvom po predpisih, ki urejajo šolsko zakonodajo, dolgotrajno oskrbo v instituciji, oskrbovalcem družinskega člana in denarnim prejemkom, v skladu s predpisi, ki urejajo področje dolgotrajne oskrbe.

Pravica do osebne asistencе pa se ne izključuje s storitvijo pomoči na domu po zakonu, ki ureja socialno varstvo in dolgotrajno oskrbo na domu po zakonu, ki ureja dolgotrajno oskrbo, s pravico do vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji oziroma pravico do drugih podpor pri

zaposlovanju in socialnem vključevanju, ki so financirane iz javnih virov in so urejene v predpisih s področja socialnega varstva in zaposlovanja invalidov ter vključenosti v izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov v skladu s predpisi, ki urejajo šolsko zakonodajo.

Osebno asistenco kot nepridobitno dejavnost izvajajo humanitarne organizacije in invalidske organizacije s podeljenim statusom v skladu z zakonom, ki ureja humanitarne organizacije, ali zakonom, ki ureja invalidske organizacije, ter zavodi in društva s pridobljenim statusom delovanja v javnem interesu na področju invalidskega, socialnega varstva ali za opravljanje humanitarne dejavnosti na področju socialnega varstva, z vpisom v register izvajalcev osebne asistencije iz 39. člena tega zakona na podlagi odločbe ministrstva, pristojnega za invalidsko varstvo.

Izvajanje storitev osebne asistencije zahteva posebna znanja s strani izvajalca osebne asistencije, zato je, zaradi varstva uporabnikov dodan pogoj, in sicer, da morajo društva in zavodi, ki so izvajalci osebne asistencije, delovati v javnem interesu na področju invalidskega ali socialnega varstva.

Zakon drugače opredeljuje osebne asistente. Osebni asistenti so lahko fizične osebe, ki opravljajo osebno asistenco pri izvajalcih osebne asistencije na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali kot samostojni podjetnik posameznik, če sam opravlja delo osebnega asistenta, če so polnoletni, poslovno sposobni in iz kazenske evidence ne izhajajo, da so bili pravnomočno obsojeni za kazniva dejanja na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti po drugih predpisih ter imajo opravljeno usposabljanje po tem zakonu.

Osebni asistent, ki delo opravlja kot samostojni podjetnik posameznik, lahko opravlja osebno asistenco največ v obsegu, kot velja za zaposlene na podlagi zakona, ki ureja delovna razmerja. Po pogodbi civilnega prava to je po podjemni pogodbi ali kot začasno ali občasno delo dijakov in študentov ali kot začasno ali občasno delo upokojencev, pa lahko osebni asistenti samo nadomeščajo redno zaposlene osebne asistente, vendar največ 720 ur v koledarskem letu.

Osebni asistenti, ki opravljajo storitve osebne asistencije kot samostojni podjetniki posamezniki, lahko v tekočem mesecu pri posameznem izvajalcu osebne asistencije opravijo največ 15 % vseh opravljenih ur storitev osebne asistencije izvajalca v preteklem mesecu. Zakon tako spodbuja zaposlovanje osebnih asistentov in s tem preprečuje prekarizacijo dela osebnih asistentov. Hkrati pa omogoča osebnim asistentom delavske pravice in zaščito na podlagi zakona, ki ureja delovna razmerja.

Osebno asistenco kot osebni asistent lahko izvaja le en družinski član. Kot družinski član se šteje:

- zakonec ali zunajzakonski partner,
- partner iz zakonske zveze ali nesklenjene partnerske zveze,
- otrok ali otrok osebe iz prejšnje alineje,
- starš ali starš osebe iz prejšnje alineje,
- brat ali sestra,
- vnuk, vnukinja in
- sorodnik po svaštvu do vštete drugega kolena.

Z nižanjem števila družinskih članov na enega družinskega člana se zagotavlja uporabnikom neodvisno življenje. S tem se uresničuje tudi temeljni namen Konvencije o pravicah invalidov: »Uresničevanje pravice do dostojanstva, enakega obravnavanja, samostojnega življenja in sodelovanja v družbi.« Osebna asistenca daje možnost spreminjanja položaja invalidov v družbi – iz položaja pasivnih prejemnikov pomoči v aktivne oblikovalce lastnega življenja. V kolikor so osebni asistenti tretje osebe, se za uporabnika izboljša možnost socializacije in vključevanja v družbo, kar seveda je v njihovo korist in v skladu z načeli osebne asistencije. Zaradi navedenega je osebni asistent lahko samo en ožji družinski član uporabnika.

Zakon določa pogoje za podelitev statusa izvajalca osebne asistencije ter vpis in izbris v register izvajalcev osebne asistencije.

Izvajalec osebne asistencije se vpiše v register izvajalcev osebne asistencije, če:

- bo izvajal osebno asistenco za najmanj trideset uporabnikov, pod pogojem, da vsaj en invalid, ki se šteje v kvoto za zaposlovanje invalidov skladno z zakonom, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov, opravlja funkcijo odgovorne osebe izvajalca osebne asistencije ali je redno zaposlen na delovnem mestu strokovnega vodje, usklajevalca osebne asistencije ali administrativnega oziroma računovodskega delavca pri izvajalcu osebne asistencije;
- ima zaposlenega strokovnega vodjo za izvajanje osebne asistencije, ki ima opravljen strokovni izpit v skladu s predpisi, ki urejajo področje socialnega varstva, pri katerem iz kazenske evidence ne izhaja, da je bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti v skladu z drugimi predpisi;
- ima za vodenje dela osebnih asistentov zaposlenega usklajevalca osebne asistencije, ki je končal vsaj visokošolski strokovni program, pri katerem iz kazenske evidence ne izhaja, da je bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti v skladu z drugimi predpisi, če osebni asistenti pri njem opravijo najmanj 6.960 ur storitev osebne asistencije. Za vsakih nadaljnjih 5.220 opravljenih ur storitev osebne asistencije na mesec lahko zaposli še po enega dodatnega usklajevalca osebne asistencije;
- ima dokazilo o statusu iz 10. člena tega zakona;
- razpolaga s poslovnimi prostori za organiziranje izvajanja dejavnosti osebne asistencije, ki niso prostori, v katerih se izvaja osebna asistenca za uporabnika;
- mu ni bila s pravnomočno sodbo sodišča izrečena prepoved izvajanja storitev s področja socialnega varstva;
- ima izpolnjene vse obvezne dajatve in druge denarne in nedavčne obveznosti v skladu z zakonom, ki ureja finančno upravo, oziroma če vrednost teh neplačanih zapadlih obveznosti na dan oddaje vloge znaša manj kot 50 evrov. Šteje se, da prijavitelj ne izpolnjuje obveznosti iz prejšnjega stavka, če na dan oddaje vloge ni imel predloženih vseh obračunov davčnih odtegljajev za dohodke iz delovnega razmerja za obdobje zadnjih pet let do dne oddaje vloge.

Določa se, da se v register izvajalcev osebne asistencije vpiše tudi izvajalec, ki izpolnjuje pogoje iz druge do šeste alineje prejšnjega odstavka in ki bo izvajal osebno asistenco za najmanj deset uporabnikov, pod pogojem, da 75 % oseb, ki so zaposlene pri izvajalcu osebne asistencije šteje v kvoto za zaposlovanje invalidov skladno z zakonom, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov in opravlja funkcijo odgovorne osebe izvajalca osebne asistencije ali so redno zaposlene na delovnem mestu, sodelujejo v organih upravljanja izvajalca osebne asistencije in/ali kot strokovnega vodje, usklajevalca osebne asistencije ali administrativnega oziroma računovodskega delavca pri izvajalcu osebne asistencije.

Novost je, da mora izvajalec osebne asistencije izvajati osebno asistenco za najmanj deset uporabnikov ali najmanj 30 uporabnikov, hkrati pa mora določen delež zaposlenih pri izvajalcu osebne asistencije šteti v kvoto za zaposlovanje invalidov skladno z zakonom, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov in opravlja funkcijo odgovorne osebe izvajalca osebne asistencije ali so redno zaposlene na delovnem mestu sodelujejo v organih upravljanja izvajalca osebne asistencije in/ali kot strokovnega vodje, usklajevalca osebne asistencije ali administrativnega oziroma računovodskega delavca pri izvajalcu osebne asistencije. Z navedenimi pogoji se daje poudarek invalidom pri opravljanju s svojo osebno asistenco in možnost upravljanja ter sodelovanja pri izvajalcih osebne asistencije.

Naloge izvajalca osebne asistencije so predvsem strokovne narave. Izvajalec nudi pomoč uporabnikom pri upravljanju z njihovo osebno asistenco, skrbi za kakovostno izvajanje osebne asistencije, spremlja zaposlene osebne asistente in jim nudi strokovno pomoč in podporo pri opravljanju osebne asistencije. Odgovoren je za kakovostno in strokovno izvajanje osebne asistencije. Namen zakona je, da uporabniki dobijo kvalitetne in strokovne storitve osebne

asistencence, in to vsi uporabniki enako, ne glede na to, koliko uporabnikom nudi osebno asistencence posamezni izvajalec osebne asistencence. Prav zaradi izenačitve uporabnikov v smislu kakovosti in strokovnosti izvajanja osebne asistencence.

Pogoj za pričetek izvajanja s strani izvajalcev osebne asistencence je sklenitev pogodbe o izvajanju osebne asistencence z ministrstvom, predložitev vrednotnic in vključitev v informacijski sistem.

Zakon natančno opredeljuje tudi vlogo za podelitev statusa izvajalca osebne asistencence, izpolnjevanje pogojev za ohranitev tega statusa med izvajanjem osebne asistencence ter kdaj lahko izvajalcu osebne asistencence preneha status izvajalca osebne asistencence.

Poleg navedenega mora izvajalec osebne asistencence tudi revidirati računovodske izkaze vsako leto tako, da vsako poslovno leto zagotovijo revizorjevo poročilo o opravljenih dogovorjenih postopkih, s katerimi revizijska družba, ustanovljena v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje, poda mnenje:

- da so javna sredstva, prejeta zaradi izvajanja osebne asistencence, prikazana na posebnem kontu,
- da so skupni stroški, ki se nanašajo na več dejavnosti, razmejeni po ključu delitve tako, da izvajanje osebne asistencence bremeni le tisti del skupnih stroškov, ki je neposredno povezan in potreben za njeno izvajanje skladno z določbami tega zakona in podzakonskimi akti,
- o ustreznosti delitve skupnih stroškov po ključu razmejitev iz druge alineje tega odstavka,
- da so javna sredstva za izvajanje osebne asistencence porabljena namensko za plačilo upravičenih stroškov skladno z določbami tega zakona in podzakonskimi akti.

Potreben pa je tudi nadzor nad izvajanjem osebne asistencence pri izvajalcih osebne asistencence in uporabnikih.

Za kakovostno izvajanje osebne asistencence je izjemnega pomena tudi usposabljanje vseh deležnikov. Tako zaradi kakovostnejšega izvajanja osebne asistencence zakon določa način in izvajalce usposabljanja. Izvajalci osebne asistencence bodo svoje uporabnike, njihove zakonite zastopnike ter osebnih asistentov lahko usposabljali sami s pomočjo usposobljenih strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistencence izvajalca osebne asistencence. S tem se zagotovi prenos znanja med zaposlenimi pri izvajalcu osebne asistencence in enotno delo pri izvajanju storitev osebne asistencence. Praktični del usposabljanja za osebne asistente poteka pri uporabniku in je voden s strani izvajalca osebne asistencence v sodelovanju z uporabnikom oziroma zakonitim zastopnikom. Na tak način uporabnik sam izobrazí osebnega asistenta in pojasni, na kakšen način želi, da se storitve osebne asistencence pri njem izvajajo.

Usposabljanja strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistencence bo organiziral in izvajal Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo (v nadaljnjem besedilu: inštitut) v sodelovanju s strokovnjaki s področja izvajanja osebne asistencence, ki imajo specifična znanja o potrebah pri posameznih invalidnostih. Usposabljanje koordinatorjev invalidskega varstva (v nadaljnjem besedilu: koordinator) še naprej organizira Skupnost centrov za socialno delo Slovenije. Usposabljanje članov strokovnih komisij pa je zaupano inštitutu. Inštitut je tudi razvijalec orodja za ocenjevanje potreb po osebni asistenci. S kvalitetnim usposabljanjem izvedencev se želi doseči boljše poznavanje ocenjevalnega orodja in s tem bolj primerljivo ocenjevanje vseh uporabnikov.

Podrobno se ureja postopek za uveljavljanje pravice do osebne asistencence. Določa se, da lahko vlagatelj vloži vlogo največ štiri mesece pred dopolnjenim 18. letom starosti. Razširja se nabor dokazil, ki jih mora vsebovati vloga, priloži se dokazila o stopnji in vrsti invalidnosti, zdravstveno dokumentacijo o vrsti in stopnji invalidnosti, zdravstvenem stanju vlagatelja ter uporabi medicinsko tehničnih pripomočkov in drugo dokumentacijo, ki dokazuje vlagateljevo potrebo po osebni asistenci, navedbo o potrebi po storitvah osebne asistencence pri opravljanju aktivnosti,

vezanih na neodvisno osebno in družinsko življenje, vključevanje v okolje, izobraževanje in zaposlitev, odločbo o priznani pravici in višini dodatka za pomoč in postrežbo oziroma drugih denarnih prejemkov, ki jih vlagatelj prejema iz naslova potrebe po tuji negi in pomoč, dokazila o izobraževanju ali zaposlitvi, če je zaposlen oziroma se izobražuje, dokazila s katerimi dokazuje vključenost v programe ali storitve iz 9. člena zakona ter izjavo o resničnosti navedenih podatkov v vlogi z materialno in kazensko odgovornostjo. Dokazila, ki izkazujejo določeno pravico, so zahtevana le v primeru, če uporabnik z njimi razpolaga.

Pristojni center za socialno delo po pregledu vloge lahko zavrne pravico do osebne asistencе, če ugotovi, da vlagatelj ne izpolnjuje pogojev za priznanje pravice. Kadar pa ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za priznanje pravice, odstopi zadevo komisiji, ki poda mnenje o obsegu ur in vrsti storitev osebne asistencе. Na podlagi mnenja strokovne komisije pristojni center za socialno delo izda odločbo o pravici do osebne asistencе, v kateri določi število ur in vrsto storitev osebne asistencе, ter druga pomembna dejstva, ki vplivajo na izvajanje same pravice do osebne asistencе, kot na primer življenjska ogroženost posameznika, število ur osebne asistencе, ki jo lahko uporablja v času vključitve v druge storitve iz 9. člena tega zakona, ipd.

Priloga odločbe o pravici do osebne asistencе je vrednotnica o osebni asistenci. Na vrednotnici, ki jo določi minister, se določi število ur osebne asistencе, ki uporabniku pripadajo.

Mnenje o številu obsegu in vrsti osebne asistencе poda strokovna komisija v okviru Centra za socialno delo, vlagatelj pa lahko predlaga dodatnega člana komisije, ki mora imeti strokovno znanje s področja potreb pri vrsti invalidnosti, ki jo komisija v posameznem primeru ocenjuje in ga izbere iz liste oseb s strokovnim znanjem s področja vrste invalidnosti, ki jo objavi minister.

Nadalje se določa, da lahko komisija opravi osebni razgovor z uporabnikom na naslovu, kjer se nahaja v času podaje mnenja, torej tudi v institucionalnem varstvu, bolnici ali rehabilitacijskem centru. Z navedenim je vsem osebam, ki izpolnjujejo pogoj za pridobitev pravice do osebne asistencе, dana možnost, da pridobijo pravico do osebne asistencе, ne glede na to, da ob času podaje vloge ne biva na domačem naslovu. V takšnem primeru koordinator uvede postopek ponovne ocene upravičenosti do osebne asistencе po uradni dolžnosti v roku enega meseca po vrnitvi uporabnika v domače okolje. S tem se preveri upravičenost posameznika do osebne asistencе v domačem okolju, kjer se osebna asistenca praviloma izvaja.

Novost je tudi, da se v mnenju strokovne komisije in odločbi o pravici do osebne asistencе v primeru vključenosti vlagatelja v storitve iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona pravica do osebne asistencе opredeli v obsegu ur na teden, ko je uporabnik v storitve vključen, ter v obsegu ur na teden, ki jih uporabnik potrebuje, ko storitev iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona ni na voljo. Torej v primerih vključenosti v druge storitve iz tretjega odstavka 9. člena zakona, ne bo več potrebno odštevati ur vključenosti od ur, priznanih v odločbi v izvedbenem načrtu.

Pri določitvi ur osebne asistencе se upošteva, da ima uporabnik v kombinaciji s podporno tehnologijo, prilagoditvami življenjskega in delovnega okolja in načrtovanjem fizičnega okolja brez grajenih ovir ter glede na njegovo socialno mrežo, enake možnosti izbire, kot jih imajo drugi državljani.

V postopku ponovne ocene upravičenosti do osebne asistencе se bo preverjala ustreznost obsega ur in vrst storitev osebne asistencе priznanih z odločbo o pravici do osebne asistencе, po uradni dolžnosti, najkasneje v petih letih od datuma pridobitve pravice do osebne asistencе. Prav tako je dana predčasna možnost uvedbe postopka koordinatorju, kadar zazna spremenjene potrebe uporabnika po vrstah in obsegu ur storitev osebne asistencе ali druge okoliščine, ki utemeljujejo ponovno oceno. V primeru, da se uporabniku z odločbo o ponovni oceni prizna

manjši obseg ur ali se pravica odvzame, mora mnenje komisije vsebovati natančno obrazložitev razlogov za zmanjšanje ali odvzem pravice.

Ureja se odgovornost uporabnika oziroma njegovega zakonitega zastopnika za izvajanja storitev osebne asistencije pri njem, zagotavljanje in uporabo ustreznih tehničnih pripomočkov, ki jih lahko uveljavlja na podlagi veljavni predpisov, s čimer se zagotavlja varnost pri delu in varovanje zdravja osebnega asistenta ter varnost uporabnika.

Z navedeno določbo se varuje zdravje osebnega asistenta na delovnem mestu. V kolikor lahko uporabnik na podlagi veljavne zakonodaje uveljavlja in pridobi tehnične pripomočke, jih je dolžan tudi uporabljati in s tem olajšati delo osebnemu asistentu in hkrati varovati njegovo zdravje na delovnem mestu.

Določa se tudi odgovornost uporabnika, da pri izvajanju storitev osebne asistencije ravna v skladu z načeli tega zakona in spoštuje zasebnost ter osebno integriteto osebnega asistenta.

Zakon opredeljuje naloge koordinatorja in njegovo vlogo v postopkih spremljanja izvajanja storitev osebne asistencije.

Podrobneje se ureja in določa nadzor nad izvajanjem storitev osebne asistencije. Nadzor obsega nadzor izvedbenega načrta, ki ga izvajata pristojni center za socialno delo in koordinator, nadzor, ki ga izvaja Socialna inšpekcija v okviru Inšpektorata Republike Slovenije za delo, skladno s 43. členom tega zakona, finančni nadzor, ki ga izvajata Računsko sodišče Republike Slovenije in Finančna uprava Republike Slovenije skladno s svojo pristojnostjo, nadzor nad poslovanjem izvajalcev storitve osebne asistencije v zvezi z izvajanjem storitev osebne asistencije, ki ga izvaja ministrstvo, ter nadzor pravnih razmerij in pravnih podlag za izvajanje dela posameznikov v zvezi z izvajanjem storitev osebne asistencije, ki ga izvaja Inšpekcija nadzora delovnih razmerij v okviru inšpektorata za delo.

Podrobno so urejene pristojnosti socialne inšpekcije in ministrstva ter sankcije za izvajalce osebne asistencije, osebne asistencije in tudi uporabnike osebne asistencije.

Vseh sprememb, ki jih predvideva zakon ni možno izpeljati na dan same uveljavitve zakona, zato je bilo potrebno določiti tudi roke za izvedbo teh prilagoditev. Cilj torej je, da se uporabnikom zagotavlja nemoteno opravljanje storitev osebne asistencije.

Vsi zgoraj naštet razlogi so privedli do priprave predloga Zakona o osebni asistenci.

2. CILJI, NAČELA IN POGlavITNE REŠITVE ZAKONA

2.1. Namen in cilj

Namen zakona je odprava pomanjkljivosti, ki so se pokazale pri sami izvedbi zakona s ciljem uporabnikom zagotoviti čim kvalitetnejše izvajanje storitev osebne asistencije, ki jo potrebujejo za aktivnejše življenje, vključevanje v delo, izobraževanje in družbo.

2.2. Načela

Predlog zakona temelji na naslednjih načelih:

- spoštovanje dostojanstva in neodvisnosti uporabnika,
- pravica do svobodne izbire in odločanja med postopkom uveljavljanja pravice do osebne asistencije,
- omogočanje vključenosti v skupnost,
- individualna obravnava, zagotavljanje enakih možnosti in dostopnost
- kakovostno in strokovno izvajanje pravice do osebne asistencije.

2.3. Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

Zakon v 2. členu natančneje opredeljuje definicijo osebne asistencije, in sicer je opredeljena kot pomoč uporabniku pri vseh tistih opravilih in dejavnostih, ki jih ne more izvajati sam zaradi vrste in stopnje invalidnosti, potrebuje pa jih vsakodnevno doma in izven doma, da lahko živi neodvisno, aktivno življenje in je enakopravno vključen v družbo. Definicija osebne asistencije opredeljuje tudi, kdo se po tem zakonu šteje kot invalid. Prav tako pa dopušča, da pravico do osebne asistencije lahko pridobi tudi oseba, ki še ni pridobila odločbe o invalidnosti ali telesni okvari, vendar je na podlagi izvida zdravnika specialista ugotovljeno, da pri njej obstaja trajna okvara, ki temelji na spremembah v zdravstvenem stanju, ki jih ni mogoče odpraviti z zdravljenjem ali ukrepi medicinske rehabilitacije, vendar potrebuje pomoč pri vsakodnevni aktivnosti, da lahko živi neodvisno, aktivno in je enakopravno vključen v družbo.

V okviru definicije je opredeljena tudi aktivnost posameznika, ki ni pogoj za pridobitev pravice do osebne asistencije. Aktiven uporabnik tako lahko na podlagi ocene pridobi večji obseg pravice do osebne asistencije, saj potrebuje več pomoči kot pa oseba, ki ni aktivna.

Zakon v 6. členu opredeljuje pogoje za pridobitev pravice do osebne asistencije, in sicer da je oseba invalid, skladno z drugim odstavkom 2. člena tega zakona, da zaradi invalidnosti potrebuje pomoč pri opravljanju aktivnosti, vezanih na samostojno osebno in družinsko življenje, vključevanje v okolje, izobraževanje in zaposlitev. Prav tako mora izkazovati, da sam ali s pomočjo zakonitega zastopnika izraža interes po izvajanju aktivnosti, ki so opredeljene v petem odstavku 2. člena tega zakona. Nadaljnji pogoji so, da je državljan Republike Slovenije s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji ali tujec, ki ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, da je v času uveljavljanja pravice starost od 18 do 65 let, da živi ali bi želel živeti v samostojnem ali skupnem gospodinjstvu zunaj celodnevne institucionalne oskrbe ter da potrebuje osebno asistenco najmanj 30 ur tedensko.

Osebe, ki pridobijo pravico do osebne asistencije pred dopolnjenim 65. letom starosti, jo lahko uporabljajo tudi po tej starosti. Ob dopolnitvi starosti 65. let se pri uporabniku po uradni dolžnosti ponovno oceni potreba po osebni asistenci.

Zakon v 7. členu določa storitve osebne asistencije, ki se izvajajo v prisotnosti uporabnika in po njegovih navodilih. Katera od storitev se bo izvajala pri posameznem uporabniku, je odvisno od njegovih potreb in želja.

Določba 9. člena zakona opredeljuje, katere pravice se s pravico do osebne asistencije izključujejo in katere je potrebno v izvedbenem načrtu odšteti od priznane pravice do osebne asistencije v izvedbenem načrtu. Storitve vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji oziroma pravico do drugih podpor pri zaposlovanju in socialnem vključevanju, ki so financirane iz javnih virov in so urejene v predpisih s področja socialnega varstva in zaposlovanja invalidov ter vključenosti v izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov v skladu s predpisi, ki urejajo šolsko zakonodajo ne bo več potrebno odšteti od priznanih ur osebne asistencije v izvedbenem načrtu, ampak bo strokovna komisija v mnenju navedla dejansko potrebo posameznika po storitvah osebne asistencije v primeru obiskovanja navedenih storitev in v primeru bivanja doma.

Zakon v 10. členu opredeljuje, da osebno asistenco kot nepridobitno dejavnost izvajajo humanitarne organizacije in invalidske organizacije s podeljenim statusom v skladu z zakonom, ki ureja humanitarne organizacije, ali zakonom, ki ureja invalidske organizacije, ter zavodi in društva s pridobljenim statusom delovanja v javnem interesu na področju invalidskega, socialnega varstva ali za opravljanje humanitarne dejavnosti na področju socialnega varstva, z

vpisom v register izvajalcev osebne asistencije na podlagi odločbe ministrstva, pristojnega za invalidsko varstvo.

Na podlagi 11. člena zakona so osebni asistenti lahko fizične osebe, ki opravljajo osebno asistenco pri izvajalcih osebne asistencije na podlagi pogodbe o zaposlitvi, ali kot samostojni podjetnik posameznik, če sam opravlja delo osebnega asistenta pod določenimi pogoji.

Kot podjetnik posameznik lahko osebni asistent opravlja osebno asistenco največ v obsegu, kot velja za zaposlene na podlagi zakona, ki ureja delovna razmerja. Po pogodbi civilnega prava, to je po podjemni pogodbi ali kot začasno ali občasno delo dijakov in študentov ali kot začasno ali občasno delo upokojencev, pa lahko osebni asistenti samo nadomeščajo redno zaposlene osebne asistente, vendar največ 720 ur v koledarskem letu.

Osebni asistenti, ki opravljajo storitve osebne asistencije kot samostojni podjetniki posamezniki, lahko v tekočem mesecu pri posameznem izvajalcu osebne asistencije opravijo največ 15 % vseh opravljenih ur storitev osebne asistencije izvajalca v preteklem mesecu.

Osebno asistenco kot osebni asistent lahko izvaja le en družinski član. Kot družinski član se šteje:

- zakonec ali zunajzakonski partner,
- partner iz zakonske zveze ali neskljenjene partnerske zveze,
- otrok ali otrok osebe iz prejšnje alineje,
- starš ali starš osebe iz prejšnje alineje,
- brat ali sestra,
- vnuk, vnukinja in
- sorodnik po svaštvu do vštetega drugega kolena.

Z nižanjem števila družinskih članov na enega družinskega člana se zagotavlja uporabnikom neodvisno življenje.

12. člen zakona določa pogoje za pridobitev statusa izvajalca osebne asistencije in vpis v register izvajalcev osebne asistencije, ki so:

- bo izvajal osebno asistenco za najmanj trideset uporabnikov, pod pogojem, da vsaj en invalid, ki se šteje v kvoto za zaposlovanje invalidov skladno z zakonom, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov, opravlja funkcijo odgovorne osebe izvajalca osebne asistencije ali je redno zaposlen na delovnem mestu strokovnega vodje, usklajevalca osebne asistencije ali administrativnega oziroma računovodskega delavca pri izvajalcu osebne asistencije.
- ima zaposlenega strokovnega vodjo za izvajanje osebne asistencije, ki ima opravljen strokovni izpit v skladu s predpisi, ki urejajo področje socialnega varstva, pri katerem iz kazenske evidence ne izhaja, da je bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti v skladu z drugimi predpisi;
- ima za vodenje dela osebnih asistentov zaposlenega usklajevalca osebne asistencije, ki je končal vsaj visokošolski strokovni program, pri katerem iz kazenske evidence ne izhaja, da je bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti v skladu z drugimi predpisi, če osebni asistenti pri njem opravijo najmanj 6.960 ur storitev osebne asistencije. Za vsakih nadaljnjih 5.220 opravljenih ur storitev osebne asistencije na mesec lahko zaposli še po enega dodatnega usklajevalca osebne asistencije,
- ima dokazilo o statusu iz 10. člena tega zakona,
- razpolaga s poslovnimi prostori za organiziranje izvajanja dejavnosti osebne asistencije, ki niso prostori, v katerih se izvaja osebna asistenca za uporabnika,
- mu ni bila s pravnomočno sodbo sodišča izrečena prepoved izvajanja storitev s področja socialnega varstva,
- ima izpolnjene vse obvezne dajatve in druge denarne in nedavčne obveznosti v skladu z zakonom, ki ureja finančno upravo, oziroma, če vrednost teh neplačanih zapadlih obveznosti na dan oddaje vloge znaša manj kot 50 evrov. Šteje se, da prijavitelj ne izpolnjuje obveznosti iz prejšnjega stavka, če na dan oddaje vloge ni imel predloženih vseh obračunov davčnih odtegljajev za dohodke iz delovnega razmerja za obdobje zadnjih pet let do dne oddaje vloge.

Določa se, da se v register izvajalcev osebne asistencije vpiše tudi izvajalec, ki izpolnjuje pogoje iz druge do šeste alineje prejšnjega odstavka in ki bo izvajal osebno asistenco za najmanj deset uporabnikov, pod pogojem, da 75 % oseb, ki so zaposlene pri izvajalcu osebne asistencije šteje v kvoto za zaposlovanje invalidov skladno z zakonom, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov in opravlja funkcijo odgovorne osebe izvajalca osebne asistencije ali so redno zaposlene na delovnem mestu sodelujejo v organih upravljanja izvajalca osebne asistencije in/ali kot strokovnega vodje, usklajevalca osebne asistencije ali administrativnega oziroma računovodskega delavca pri izvajalcu osebne asistencije.

Zakon natančno opredeljuje tudi vlogo za podelitev statusa izvajalca osebne asistencije, izpolnjevanje pogojev za ohranitev tega statusa med izvajanjem osebne asistencije ter kdaj lahko izvajalcu osebne asistencije preneha status izvajalca osebne asistencije.

Določbe zakona opredeljujejo vključitev izvajalcev, osebnih asistentov in uporabnikov v informacijski sistem na državni ravni, ki je namenjen finančnemu nadzoru nad opravljenimi urami storitev osebne asistencije.

Poleg navedenega mora izvajalec osebne asistencije tudi revidirati računovodske izkaze vsako leto tako, da vsako poslovno leto zagotovijo revizorjevo poročilo o opravljenih dogovorjenih postopkih, s katerimi revizijska družba, ustanovljena v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje, ugotovi, ali so javna sredstva, prejeta zaradi izvajanja storitev osebne asistencije, prikazana na posebnem kontu, in je zagotovljena njihova namenska poraba. Potreben pa je tudi nadzor nad izvajanjem osebne asistencije pri izvajalcih osebne asistencije in uporabnikih.

Zakon opredeljuje izvajanje osebne asistencije z izvedbenim načrtom, dogovorom o izvajanju osebne asistencije ter pogodbo z izvajalci osebne asistencije.

V 20. členu se ureja odgovornost uporabnika oziroma njegov zakoniti zastopnik za izvajanja storitev osebne asistencije pri njem, zagotavljanje in uporabo ustreznih tehničnih pripomočkov, ki jih lahko uveljavlja na podlagi veljavni predpisov, s čimer se zagotavlja varnost pri delu in varovanje zdravja osebnega asistenta ter varnost uporabnika.

Določa se tudi odgovornost uporabnika, da pri izvajanju storitev osebne asistencije ravna skladu z načeli tega zakona in spoštuje zasebnost ter osebno integriteto osebnega asistenta.

Za kakovostno izvajanje osebne asistencije je izjemnega pomena tudi usposabljanje vseh deležnikov. Tako zaradi kakovostnejšega izvajanja osebne asistencije zakon določa način in izvajalce usposabljanja. Izvajalci osebne asistencije bodo svoje uporabnike, njihove zakonite zastopnike in osebne asistente lahko usposabljali sami s pomočjo usposobljenih strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistencije izvajalca osebne asistencije. S tem se zagotovi prenos znanja med zaposlenimi pri izvajalcu osebne asistencije in enotno delo pri izvajanju storitev osebne asistencije. Praktični del usposabljanja za osebne asistente poteka pri uporabniku in je voden s strani izvajalca osebne asistencije v sodelovanju z uporabnikom oziroma zakonitim zastopnikom. Na tak način uporabnik sam izobrazí osebnega asistenta in pojasni, na kakšen način želi, da se storitve osebne asistencije pri njem izvajajo.

Usposabljanja strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistencije bo organiziral in izvajal Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo (v nadaljnjem besedilu: inštitut) v sodelovanju s strokovnjaki s področja izvajanja osebne asistencije, ki imajo specifična znanja o potrebah pri posameznih invalidnostih. Usposabljanje koordinatorjev še naprej organizira Skupnost centrov za socialno delo Slovenije. Usposabljanje članov strokovnih komisij pa je zaupano inštitutu.

Šesto poglavje se podrobno ureja postopek za uveljavljanje pravice do osebne asistencе. Določa se, da lahko vlagatelj vloži vlogo največ štiri mesece pred dopolnjenim 18. letom starosti. Razširja se nabor dokazil, ki jih mora vsebovati vloga.

Pristojni center za socialno delo po pregledu vloge lahko zavrne pravico do osebne asistencе, če ugotovi, da vlagatelj ne izpolnjuje pogojev za priznanje pravice. Kadar pa ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za priznanje pravice, odstopi zadevo strokovni komisiji, ki poda mnenje o obsegu ur in vrsti storitev osebne asistencе.

Mnenje o številu obsegu in vrsti osebne asistencе iz 31. člena poda strokovna komisija v okviru Centra za socialno delo, vlagatelj pa lahko predlaga dodatnega člana komisije, ki mora imeti strokovno znanje s področja potreb pri vrsti invalidnosti, ki jo komisija v posameznem primeru ocenjuje in ga izbere iz liste oseb s strokovnim znanjem s področja vrste invalidnosti, ki jo objavi minister.

Določa se, da lahko komisija opravi osebni razgovor z uporabnikom na naslovu, kjer se nahaja v času podaje mnenja, torej tudi v institucionalnem varstvu, bolnici ali rehabilitacijskem centru. Z navedenim je vsem osebam, ki izpolnjujejo pogoj za pridobitev pravice do osebne asistencе, dana možnost, da pridobijo pravico do osebne asistencе, ne glede na to, da ob času podaje vloge ne biva na domačem naslovu. V takšnem primeru koordinator uvede postopek ponovne ocene upravičenosti do osebne asistencе po uradni dolžnosti v roku enega meseca po vrnitvi uporabnika v domače okolje. S tem se preveri upravičenost posameznika do osebne asistencе v domačem okolju, kjer se osebna asistencа praviloma izvaja.

Pri določitvi ur osebne asistencе se upošteva, da ima uporabnik v kombinaciji s podporno tehnologijo, prilagoditvami življenjskega in delovnega okolja in načrtovanjem fizičnega okolja brez grajenih ovir ter glede na njegovo socialno mrežo, enake možnosti izbire, kot jih imajo drugi državljani.

V postopku ponovne ocene upravičenosti do osebne asistencе na podlagi 33. člena se bo preverjala ustreznost obsega ur in vrst storitev osebne asistencе priznanih z odločbo o pravici do osebne asistencе, po uradni dolžnosti, najkasneje v petih letih od datuma pridobitve pravice do osebne asistencе. Prav tako je dana predčasna možnost uvedbe postopka koordinatorju invalidskega varstva, kadar zazna spremenjene potrebe uporabnika po vrstah in obsegu ur storitev osebne asistencе ali druge okoliščine, ki utemeljujejo ponovno oceno. V primeru, da se uporabniku z odločbo o ponovni oceni prizna manjši obseg ur ali se pravica odvzame, mora mnenje komisije vsebovati natančno obrazložitev razlogov za zmanjšanje ali odvzem pravice.

Opredeljuje se naloge koordinatorja in njegova vloga pri izvajanju storitev osebne asistencе.

Zakon določa financiranje storitev osebne asistencе, kjer je urejeno tudi sofinanciranje s strani uporabnikov osebne asistencе s celotnim prejemkom za tujo nego in pomoč. Ureja se tudi določitev cene ure storitve osebne asistencе.

Opredeljeno je zbiranje, obdelovanje in hranjenje podatkov za osebno asistenco, centralna zbirka podatkov in register izvajalcev osebne asistencе.

V 42. členu se podrobneje ureja nadzor nad izvajanjem storitev osebne asistencе, ki obsega nadzor izvedbenega načrta, ki ga izvajata pristojni center za socialno delo in koordinator, nadzor, ki ga izvaja Socialna inšpekcija v okviru Inšpektorata Republike Slovenije za delo, skladno s 43. členom tega zakona, finančni nadzor, ki ga izvajata Računsko sodišče Republike Slovenije in Finančna uprava Republike Slovenije na podlagi svoje pristojnosti, nadzor nad poslovanjem izvajalcev storitve osebne asistencе v zvezi z izvajanjem storitev osebne asistencе, ki ga izvaja ministrstvo, ter nadzor pravnih razmerij in pravnih podlag za izvajanje dela posameznikov v zvezi z izvajanjem storitev osebne asistencе, ki ga izvaja Inšpekcija nadzora delovnih razmerij v okviru inšpektorata za delo.

43. člen podrobno ureja pristojnosti socialne inšpekcije in ministrstva (44. člen) ter sankcije za izvajalce osebne asistencije, osebne asistencije in tudi uporabnike osebne asistencije.

b) Normativna usklajenost predloga zakona

Predlog zakona je usklajen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije, predvsem pa predlog zakona implementira temeljni namen Konvencije o pravicah invalidov: »Uresničevanje pravice do dostojanstva, enakega obravnavanja, samostojnega življenja in sodelovanja invalidov v družbi.«.

c) Usklajenost predloga zakona

Predlog zakona je posredovan v medresorsko usklajevanje brez javne objave.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Za izvajanje veljavnega zakona so zagotovljena finančna sredstva na PP 180048 »Izvajanje Zakona o osebni asistenci«. Za leto 2023 je v proračunu zagotovljenih 174.751.428 eurov in to za izplačilo izvedenih storitev osebne asistencije, komunikacijskega dodatka in plačila strokovnih komisij za oceno pravice do osebne asistencije.

V mesecu avgustu 2023 je bilo za izvajanje storitev osebne asistencije namenjenih 16,5 mio eurov za 4.103 uporabnike osebne asistencije pri 107 delujočih izvajalcih osebne asistencije.

Predlog zakona predvideva tudi nadzor nad izvajanjem tega zakona. Nadzor bodo v večji meri opravljali socialni inšpektorji v okviru Inšpektorata za delo RS. V ta namen je potrebno zaposliti vsaj 3 socialne inšpektorje, predvidene finančne posledice teh zaposlitev znašajo cca. 72.000 eur letno.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona nima dodatnih finančnih posledic. Za njegovo izvajanje so sredstva zagotovljena v okviru Zakona o osebni asistenci v Proračunu Republike Slovenije za leti 2023 in 2024 na proračunski postavki PP 180048 »Izvajanje Zakona o osebni asistenci«.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona ni predmet usklajevanj s pravnim redom Evropske unije.

Švedska

Zakonska podlaga ureditvi osebne asistencije na Švedskem je Zakon o osebni asistenci (LASS) iz leta 1994. V tem pravnem aktu je uzakonjena pravica do neposrednega financiranja osebne asistencije, ki jo lahko uveljavljajo osebe, stare do 65 let z dolgotrajnimi telesnimi in intelektualnimi okvarami, ki v vsakdanjem življenju potrebujejo minimalno 20 ur tedensko asistenco pri opravljanju osnovnih življenjskih opravil, kot so na primer oblačenje, umivanje, hranjenje, komuniciranje in podobno. Potreba uporabnika po minimalno 20 ur pomoči za

opravljanje osnovnih življenjskih opravil na teden je tista meja, ki zagotavlja odobritev osebne asistencije s strani državnega organa, uporabnike, ki imajo manjše potrebe, obravnavajo organi na ravni lokalne skupnosti. Te osebe in osebe, starejše od 65 let, lahko zaprosijo za podobne storitve, kot je osebna asistenca, vendar nimajo zakonske pravice do neposrednega financiranja teh storitev. Lokalne oblasti jim storitve tako zagotovijo preko različnih servisov. Izplačila za osebe, ki so upravičene do neposrednega financiranja osebne asistencije, koordinira Nacionalna socialna zavarovalnica. Stroške 20 ur asistencije tedensko pokriva lokalna skupnost, ostalo pa se financira iz državnega proračuna. Višina izplačila ni odvisna od finančnega položaja uporabnika in njegove družine. Potreba uporabnika po osebni asistenci je izražena v številu ur pomoči na teden. Najvišjo vrednost ure določi vlada.

Danska

Do osebne asistencije so upravičene osebe s hudimi in (dolgo)trajnimi telesnimi ali osebnimi duševnimi invalidnostmi, ki zmanjšujejo njihovo zmožnost funkcioniranja v vsakdanjem življenju in potrebujejo pomoč pri izvajanju temeljnih dnevnih opravil. Pomembno je tudi, da je oseba v aktivnem življenjskem obdobju. Zakonodaja glede na vrsto invalidnosti ne izključuje nobene skupine invalidov, vendar pa so v praksi do osebne asistencije v največjem obsegu upravičeni težje fizično oziroma gibalno ovirani invalidi, ki so zmožni sami upravljati osebno asistenco. Približno tretjina oseb, ki prejemajo osebno asistenco, ima dnevno 24-urno pomoč, povprečno prejemajo od 15 do 18 ur osebne asistencije dnevno.

Španija

Upravičenci glede na vrsto invalidnosti: Osnovna merila upravičenosti do osebne asistencije določa državna zakonodaja, podrobneje pa so opredeljena v predpisih posameznih regij oziroma dežel, kar pomeni, da se dostopnost in prakse izvajanja osebne asistencije med posameznimi regijami razlikujejo. Nacionalni zakon pri določanju upravičenosti do osebne asistencije upošteva medicinski model, ki je usmerjen v ocenjevanje funkcionalnih zmožnosti invalidne osebe. Pri tem ocenjujejo predvsem telesne – fizične zmožnosti, ne upoštevajo pa njenih potreb v vsakdanjem življenju. Osebe razvrstijo v tri tipe glede na stopnjo invalidnosti, pri čemer so do osebne asistencije upravičene le osebe, ki so uvrščene v prvo skupino, kar pomeni, da gre za invalide, ki so zelo odvisni od pomoči drugih. Višina financiranja osebne asistencije je odvisna od dohodkov in premoženja osebe. Skupine oseb glede na vrsto invalidnosti, ki niso upravičene do osebne asistencije: Teoretično je osebna asistenca zagotovljena vsem skupinam invalidov. Vendar pa je glede na to, da se pri upravičenosti do osebne asistencije uporablja medicinski model, ki upošteva predvsem fizične zmožnosti osebe, praktično nemogoče, da bi oseba, ki ni telesno ovirana, dobila osebno asistenco.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic:

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima posledic glede postopkov oziroma poslovanju javne uprave in pravosodnih organov.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima posledic pri obveznosti strank.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlog zakona bo izboljšal kakovost življenja invalidov in njihovo izenačevanje možnosti ter vključevanje v družbo.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Novela zakona se bo zainteresirani javnosti predstavila v obliki predavanj, sestankov.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Predlog zakona bo skupaj z Zakonom o osebni asistenci podlaga za pripravo analiz spremljanja in izvajanja osebne asistencije (analiza Inštituta Republike Slovenije za socialno varstvo).

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

/

7. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi zakona je sodelovala t.i. pogajalska skupina za reformiranje področja osebne asistencije v kateri so poleg predstavnikov Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti sodelovali še:

- Mateja Toman, Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije,
- Stanko Novak, Zavod Pomurje,
- Marijan Klemenčič, Društvo aktivnih in zaposlenih invalidov Slovenije,
- Spomenka Valušnik, Društvo Vesele nogice,
- Maja Babič, Zavod Brez ovir,
- Mateja De Reya, Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije,
- Matej Žnuderl, Zveza slepih in slabovidnih Slovenije,
- Midhet Huskič, Društvo študentov invalidov Slovenije,
- mag. Barbara Kobal Tomc, Inštitut RS za socialno varnost,
- Mojca Čavničar, koordinatorka invalidskega varstva.

Člani delovne skupine za svoje sodelovanje niso prejeli plačila.

8. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Luka Mesec, minister,
- Igor Feketija, državni sekretar,
- mag. Andrejka Znoj, generalna direktorica Direktorata za invalide,
- Tanja Dular, sekretarka, Direktorat za invalide,
- Simona Kamšek, sekretarka, Direktorat za invalide.

II. BESEDILO ČLENOV:

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

S tem zakonom se ureja pravica do osebne asistencije in način njenega uveljavljanja, z namenom omogočiti posamezniku oziroma posameznici s trajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzoričnimi okvarami, ki ga oziroma jo v povezavi z različnimi ovirami lahko omejujejo, da bi enako kot drugi polno, učinkovito in aktivno sodeloval v družbi (v nadaljnjem besedilu: uporabnik), na vseh področjih življenja imel enake možnosti, večjo neodvisnost, aktivnost in enakopravno vključenost v družbo, skladno z določbami Konvencije o pravicah invalidov (Uradni list RS-MP, št. 10/08).

2. člen (definicija osebne asistencije)

(1) Osebna asistencija po tem zakonu je pomoč uporabniku pri vseh tistih opravilih in dejavnostih, ki jih uporabnik ne more izvajati sam zaradi vrste in stopnje invalidnosti, vendar ne zaradi bolezni, a jih vsakodnevno potrebuje doma in izven doma, da lahko živi neodvisno, aktivno in je enakopravno vključen v družbo.

(2) Kot invalid po tem zakonu se šteje:

- oseba, ki je pridobila status invalida po zakonu, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov ali zakonu o usposabljanju in zaposlovanju invalidov,
- invalid I., II. ali III. kategorije po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje,
- invalid, ki je pridobil pravice na podlagi zakona, ki ureja socialno vključevanje invalidov ali varstvo duševno in telesno prizadetih oseb,
- oseba z ugotovljeno najmanj 90 % telesno okvaro zaradi izgube vida ali 70 % telesno okvaro zaradi izgube sluha ali najmanj 80 % telesno okvaro, s tem, da je najnižji odstotek posamične telesne okvare, ki se seštevata, vsaj 70 %,
- vojaški vojni invalid, vojaški mirnodobni invalid ali civilni invalid vojne po zakonu, ki ureja pravice vojnih invalidov,
- oseba, ki je bila razvrščena na podlagi izvida in mnenja strokovne komisije za razvrščanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju oziroma je bila usmerjena v program vzgoje in izobraževanja kot otrok z motnjo v duševnem razvoju, slep ali slaboviden otrok, gluhi ali naglušni otroci, gibalno ovirani otroci ali kot otroci z več motnjami na podlagi zakona, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami,
- invalid, ki je pridobil status invalida po predpisih drugih držav članic Evropske unije.

(3) Oseba, ki še ni pridobila odločbe o invalidnosti ali telesni okvari, vendar je na podlagi izvida zdravnika specialista ugotovljeno, da pri njej obstaja trajna okvara, ki temelji na spremembah v zdravstvenem stanju, ki jih ni mogoče odpraviti z zdravljenjem ali ukrepi medicinske rehabilitacije, zaradi katere potrebuje pomoč v skladu s tem zakonom, lahko pridobi pravico do osebne asistencije za čas trajanja enega leta od dokončnosti odločbe o pravici do osebne asistencije oziroma do končanega postopka ponovne ocene upravičenosti do osebne asistencije, pod pogojem, da je v roku enega leta podana vloga za ponovno oceno upravičenosti do osebne asistencije na podlagi pogojev iz prejšnjega odstavka.

(4) Med osebe iz prejšnjega odstavka ne spadajo osebe, ki potrebujejo samo podporno negovalno oskrbo in/ali so v vegetativnem stanju.

(5) Pri izvajanju osebne asistencije mora imeti uporabnik nadzor nad organizacijo in oblikovanjem storitev osebne asistencije glede na lastne potrebe, zmožnosti, življenjske okoliščine, pogoje ter želje. V primeru nezmožnosti upravljanja z lastno asistenco, naloge uporabnika prevzame njegov zakoniti zastopnik.

(6) Kot osebna asistenca se šteje pomoč pri temeljnih dnevnih opravilih in pomoč pri komunikaciji in obvezna prisotnost pri uporabniku v primeru najtežjih invalidnosti, pomoč pri podpornih dnevnih opravilih, spremstvo, pomoč na delovnem mestu in izobraževalnem procesu ter pomoč pri drugih dejavnostih in aktivnostih, v katere je uporabnik vključen.

(7) Kot aktivnost v okviru pravice do osebne asistencije se šteje vključevanje v:

- skrb za otroka do 18. leta starosti,
- zaposlitev ali aktivnosti aktivnega iskalca zaposlitve,
- aktivnosti rednega in izrednega programa izobraževanja oziroma usposabljanja,
- vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji ali
- druge aktivnosti vključevanja v družbo na lokalnem, regionalnem, državnem ali mednarodnem nivoju.

(8) Uporabniku je zagotovljena prosta izbira izvajalca osebne asistencije in osebnega asistenta.

3. člen (načela osebne asistencije)

Pri načrtovanju in izvajanju osebne asistencije se upoštevajo naslednja načela:

- spoštovanje dostojanstva in neodvisnosti uporabnika;
- pravica do svobode izbire in odločanja med postopkom uveljavljanja pravice do osebne asistencije in njenim izvajanjem;
- omogočanje uporabnikove aktivne vključenosti v družbo;
- individualna obravnava;
- zagotavljanje enakih možnosti ter dostopnosti.

4. člen (naloge države)

Država je dolžna:

- načrtovati razvoj osebne asistencije in razvijati dejavnost, jo usklajevati z drugimi področji socialne varnosti in sprejemati ustrezne zakonske podlage;
- zagotavljati pogoje in možnosti za enakomerno dostopnost, učinkovitost in racionalno organiziranost storitev osebne asistencije na območju Republike Slovenije;
- zagotavljati pogoje za izobraževanje in usposabljanje;
- zagotavljati sredstva za financiranje postopka za uveljavljanje pravice do osebne asistencije in izvajanje osebne asistencije.

5. člen (uporaba zakona, ki ureja splošni upravni postopek)

(1) V postopku uveljavljanja pravice do osebne asistencije se uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če posamezna vprašanja v tem zakonu niso urejena drugače.

(2) Dokumenti in dejanja za uveljavljanje pravic po tem zakonu so takse prosti.

II. OSEBNA ASISTENCA

6. člen

(uporabniki)

(1) Vsakemu, ki izpolnjuje s tem zakonom določene pogoje, ne glede na njegov dohodek ali premoženje, je zagotovljena osebna asistenca pod enakimi pogoji.

(2) Do osebne asistencije je upravičen uporabnik, ki izpolnjuje naslednje pogoje, da:

- je invalid, skladno z drugim odstavkom 2. člena tega zakona,
- zaradi invalidnosti potrebuje pomoč pri aktivnem opravljanju vsakodnevnih opravil, vezanih na samostojno osebno in družinsko življenje, vključevanje v okolje, izobraževanje in zaposlitev;
- sam ali s pomočjo zakonitega zastopnika izraža interes po izvajanju aktivnosti iz sedmega odstavka 2. člena tega zakona,
- je državljan Republike Slovenije s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji ali tujec, ki ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji;
- je star od 18 do 65 let;
- živi ali bi želel živeti v samostojnem ali skupnem gospodinjstvu zunaj celodnevne institucionalne oskrbe;
- potrebuje pomoč najmanj 30 ur tedensko.

(3) Če je upravičena oseba uveljavila pravico do osebne asistencije pred dopolnjenim 65. letom starosti, je lahko ne glede na peto alinejo drugega odstavka tega člena upravičena do osebne asistencije tudi po tem, ko dopolni to starost.

(4) Ne glede na prejšnji odstavek se osebam ob dopolnjenem 65. letu starosti po uradni dolžnosti ponovno oceni potreba po osebni asistenci.

7. člen (storitve osebne asistencije)

(1) Storitve osebne asistencije so:

a) storitve, namenjene osebni pomoči uporabnika:

- pomoč pri oblačenju in slačenju ter zagotavljanju ustrezne telesne temperature;
- pomoč pri uporabi stranišča oziroma pri odvajanju;
- kopanje in pomoč pri umivanju ter vzdrževanju osebne higiene;
- pomoč pri hranjenju in pitju;
- pomoč pri gibanju, posedanju, premeščanju, vstajanju ali nameščanju v ustrezen položaj;
- pomoč pri namestitvi, upravljanju in uporabi ortopedskih in tehničnih pripomočkov, vodenje in pomoč pri orientaciji slepe in gluhoslepe osebe;
- pomoč pri jemanju zdravil in opravljanju drugih aktivnosti v zvezi z zdravjem, za katere bi se lahko usposobil uporabnik sam in jih tudi opravljal, če ne bi potreboval osebne asistencije, saj se za opravljanje storitve ne zahteva posebnih znanj;
- druge storitve, namenjene pomoči pri opravljanju opravil, namenjenih osebni pomoči,

b) storitve, namenjene pomoči v gospodinjstvu in drugih dnevnih opravilih:

- pomoč pri pripravljanju hrane in kuhanju;
- pomoč pri čiščenju in vzdrževanju bivalnih prostorov (sesanje, pranje perila, likanje, brisanje prahu, čiščenje oken in tal, opravljanje drobnih hišnih opravil, idr.);
- pomoč pri oskrbi, negi in skrbi otroka uporabnika/starša ob njegovi prisotnosti in navodilih;
- pomoč pri urejanju osebne dokumentacije;
- pomoč pri oskrbi hišnih ljubljencev;
- pomoč pri vsakodnevnih nakupih in nakupih predmetov trajne rabe;
- druge storitve, namenjene pomoči pri opravljanju podpornih dnevnih opravil;

c) spremstvo:

- vodenje in pomoč pri orientaciji v prostoru;
- vožnja avtomobila (osebno spremstvo in osebni prevoz na uporabnikove stroške);
- pri vključevanju v športne, rekreacijske športne in kulturne dejavnosti;
- pri ohranjanju zdravja v zdraviliščih in na drugih krajih;
- druga pomoč, ki se nanaša na spremstvo v situacijah, kjer uporabnik pri spremstvu potrebuje pomoč;

- d) pomoč na delovnem mestu in v izobraževalnem procesu oziroma usposabljanju ter drugih dejavnostih in aktivnostih, vključno s pomočjo pri aktivnem iskanju zaposlitve:
- pomoč pri namestitvi opreme in pripomočkov ter delovnih in študijskih sredstev;
 - pomoč pri urejanju in vodenju dokumentacije, branju in pisanju, spremljanje na šolske in izven šolske aktivnosti ter spremljanje na izobraževanja in druge aktivnosti v okviru izobraževalnega, usposabljanja ali delovnega procesa;
 - pomoč pri uporabi informacijsko komunikacijske tehnologije;
 - druga pomoč, ki se nanaša na delovni proces, izobraževanje oziroma usposabljanje ter druge dejavnosti in aktivnosti, ki jih opravlja uporabnik;
 - pomoč pri aktivnem iskanju zaposlitve;
- e) pomoč pri komunikaciji:
- pri branju besedil v prilagojenih načinih sporazumevanja (knjig, strokovne literature, časopisov, literature po izboru uporabnika);
 - pri komunikaciji preko različnih informacijsko komunikacijskih tehnologij na zahtevo uporabnika;
 - prenos vseh informacij iz in v okolje na zahtevo uporabnika;
 - tolmačenje in prenos informacij uporabniku na podlagi slikovnega materiala.

(2) Obvezna prisotnost osebnega asistenta v času nočnega počitka uporabnika ni dovoljena, če ne gre za uporabnikovo življenjsko ogroženost zaradi nezadovoljitve njegovih osnovnih življenjskih potreb.

(3) Če uporabnik potrebuje storitve osebne asistencije na delovnem mestu, mora o obsegu in načinu koriščenja osebne asistencije pri delodajalcu, skleniti sporazum z delodajalcem.

8. člen

(komunikacijski dodatek)

(1) Ne glede na pogoj iz sedme alineje drugega odstavka 6. člena tega zakona, se lahko gluhemu, slepemu ali gluhoslepemu uporabniku, ki potrebuje izmed storitev osebne asistencije iz prejšnjega člena samo pomoč pri komunikaciji in spremstvu, tudi če ne izpolnjuje pogoja najvišje starostne meje iz tretje alineje drugega odstavka 6. člena tega zakona, odobri osebna asistenca v obsegu 30 ur na mesec. Uporabnik lahko namesto osebne asistencije izbere denarno nadomestilo v višini dodatka za pomoč in postrežbo pri opravljanju večine osnovnih življenjskih potreb, ki je določen v zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

(2) Pravica do komunikacijskega dodatka se izključuje s pravico do osebne asistencije.

9. člen

(osebna asistenca in druge storitve)

(1) Pravica do osebne asistencije se izključuje s:

- celodnevni institucionalni varstvom, družinskimi pomočnikom in dolgotrajno bolnišnično obravnavo v skladu s predpisi, ki urejajo področje socialnega in zdravstvenega varstva,
- celodnevni institucionalni varstvom v skladu s predpisi, ki urejajo šolsko zakonodajo,
- dolgotrajno oskrbo v instituciji, oskrbovalcem družinskega člana in denarnim prejemkom, v skladu s predpisi, ki urejajo področje dolgotrajne oskrbe,
- storitvijo socialnega vključevanja prebivanja s podporo v skladu z zakonom, ki ureja socialno vključevanje invalidov, in
- prestajanjem zaporne kazni.

(2) Pravica do osebne asistencije se ne izključuje s storitvijo pomoči na domu po zakonu, ki ureja socialno varstvo in dolgotrajno oskrbo na domu po zakonu, ki ureja dolgotrajno oskrbo. V tem primeru se število odobrenih ur osebne asistencije zmanjša za število odobrenih ur iz naslova pomoči na domu po zakonu, ki ureja socialno varstvo, ali dolgotrajne oskrbe na domu po zakonu, ki ureja dolgotrajno oskrbo.

(3) Pravica do osebne asistence se ne izključuje s pravico do vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji oziroma pravico do drugih podpor pri zaposlovanju in socialnem vključevanju, ki so financirane iz javnih virov in so urejene v predpisih s področja socialnega varstva in zaposlovanja invalidov ter vključenosti v izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov v skladu s predpisi, ki urejajo šolsko zakonodajo.

(4) Število odobrenih ur osebne asistence se zmanjša za število ur, za katere je uporabnik vključen v programe ali storitve iz drugega odstavka tega člena, ki so bile uporabniku priznane iz naslova vključenosti v izvedbenem načrtu osebne asistence.

III. IZVAJALCI OSEBNE ASISTENCE

10. člen (izvajalci osebne asistence)

Osebno asistenco kot nepridobitno dejavnost izvajajo humanitarne organizacije in invalidske organizacije s podeljenim statusom v skladu z zakonom, ki ureja humanitarne organizacije, ali zakonom, ki ureja invalidske organizacije, ter zavodi in društva s pridobljenim statusom delovanja v javnem interesu na področju invalidskega, socialnega varstva ali za opravljanje humanitarne dejavnosti na področju socialnega varstva, z vpisom v register izvajalcev osebne asistence iz 39. člena tega zakona na podlagi odločbe ministrstva, pristojnega za invalidsko varstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).

11. člen (osebni asistent)

(1) Osebni asistent je fizična oseba, ki opravlja osebno asistenco pri izvajalcu osebne asistence na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali kot samostojni podjetnik posameznik, če sam opravlja delo osebnega asistenta, če:

- je polnoletna,
- je poslovno sposobna,
- iz kazenske evidence ne izhaja, da je bila pravnomočno obsojena za kaznivo dejanje na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti v skladu z drugimi predpisi, in
- ima opravljeno usposabljanje v skladu s tem zakonom.

(2) Osebni asistent iz prejšnjega odstavka, ki opravlja delo kot samostojni podjetnik posameznik, lahko opravlja storitve osebne asistence največ v obsegu, kot velja za zaposlene na podlagi zakona, ki ureja delovna razmerja.

(3) Osebni asistenti, ki opravljajo storitve osebne asistence kot samostojni podjetniki posamezniki iz prvega odstavka tega člena, lahko v tekočem mesecu pri posameznem izvajalcu osebne asistence opravijo največ 15 % vseh opravljenih ur storitev osebne asistence izvajalca v preteklem mesecu.

(4) Nadomeščanje zaposlenih osebnih asistentov se lahko izvaja z osebnimi asistenti iz prvega odstavka tega člena. Nadomeščanje redno zaposlenih osebnih asistentov lahko v obsegu največ 720 ur v koledarskem letu opravljajo tudi osebnimi asistenti, ki izpolnjujejo pogoje iz prve do četrte alineje prvega odstavka in opravljajo delo:

- na podlagi podjemne pogodbe,
- kot začasno in občasno delo dijakov in študentov v skladu z zakonom, ki ureja zaposlovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti, ali
- kot začasno ali občasno delo upokojencev v skladu z zakonom, ki ureja trg dela.

(5) Osebno asistenco pri uporabniku opravlja največ en družinski član uporabnika. Za družinskega člana uporabnika se šteje:

- zakonec ali zunajzakonski partner, partner partnerske zveze ali neskljenjene partnerske zveze,
- otrok ali otrok osebe iz prejšnje alineje,
- starš ali starš osebe iz prve alineje tega odstavka,
- brat ali sestra,
- stari starš ali stari starš osebe iz prve alineje tega odstavka,
- vnuk, vnukinja,
- sorodnik po svaštvu do vštetega drugega kolena,
- rejnik ali rejnica.

(6) Med bolniško odsotnostjo, dopustom ali drugimi odsotnostmi z dela v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, osebnega asistenta, lahko nadomešča drug osebni asistent, ne glede na sorodstveno razmerje, navedeno v prejšnjem odstavku. Omejitev števila družinskih članov iz prejšnjega odstavka v tem primeru ne velja.

(7) Osebni asistent evidentira izvajanje storitev osebne asistence pri uporabniku v informacijskem sistemu iz četrtega odstavka 12. člena tega zakona, tako da evidentira začetek in konec izvajanja storitev osebne asistence. Prav tako je dolžan potrditi opravljene ure storitev osebne asistence pri uporabniku najkasneje do konca tekočega tedna.

12. člen **(pridobitev statusa izvajalca osebne asistence)**

(1) Izvajalec osebne asistence pridobi status izvajalca osebne asistence z vpisom v register iz 39. člena tega zakona na podlagi odločbe ministrstva.

- (2) Izvajalec osebne asistence se vpiše v register izvajalcev osebne asistence, če:
- bo izvajal osebno asistenco za najmanj trideset uporabnikov, pod pogojem, da vsaj en invalid, ki se šteje v kvoto za zaposlovanje invalidov skladno z zakonom, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov, opravlja funkcijo odgovorne osebe izvajalca osebne asistence ali je redno zaposlen na delovnem mestu strokovnega vodje, usklajevalca osebne asistence ali administrativnega oziroma računovodskega delavca pri izvajalcu osebne asistence;
 - ima zaposlenega strokovnega vodjo za izvajanje osebne asistence, ki ima opravljen strokovni izpit v skladu s predpisi, ki urejajo področje socialnega varstva, pri katerem iz kazenske evidence ne izhaja, da je bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti v skladu z drugimi predpisi;
 - ima za vodenje dela osebnih asistentov zaposlenega usklajevalca osebne asistence, ki je končal vsaj visokošolski strokovni program, pri katerem iz kazenske evidence ne izhaja, da je bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti v skladu z drugimi predpisi, če osebni asistenti pri njem opravijo najmanj 6.960 ur storitev osebne asistence. Za vsakih nadaljnjih 5.220 opravljenih ur storitev osebne asistence na mesec zaposli še po enega dodatnega usklajevalca osebne asistence;
 - ima dokazilo o statusu iz 10. člena tega zakona;
 - razpolaga s poslovnimi prostori za organiziranje izvajanja dejavnosti osebne asistence, ki niso prostori, v katerih se izvaja osebna asistenca za uporabnika;
 - mu ni bila s pravnomočno sodbo sodišča izrečena prepoved izvajanja storitev s področja socialnega varstva;
 - ima izpolnjene vse obvezne dajatve in druge denarne in nedavčne obveznosti v skladu z zakonom, ki ureja finančno upravo, oziroma če vrednost teh neplačanih zapadlih obveznosti na dan oddaje vloge znaša manj kot 50 evrov. Šteje se, da prijavitelj ne izpolnjuje obveznosti iz prejšnjega stavka, če na dan oddaje vloge ni imel predloženih vseh obračunov davčnih odtegljajev za dohodke iz delovnega razmerja za obdobje zadnjih pet let do dne oddaje vloge.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se v register izvajalcev osebne asistence vpiše tudi izvajalec, ki izpolnjuje pogoje iz druge do šeste alineje prejšnjega odstavka in ki bo izvajal

osebno asistenco za najmanj deset uporabnikov, pod pogojem, da 75 % oseb, ki so zaposlene pri izvajalcu osebne asistencije šteje v kvoto za zaposlovanje invalidov skladno z zakonom, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov in opravljajo funkcijo odgovorne osebe izvajalca osebne asistencije ali so redno zaposleni na delovnem mestu kot strokovnega vodje, usklajevalca osebne asistencije ali administrativnega oziroma računovodskega delavca pri izvajalcu osebne asistencije.

(4) Izvajalec osebne asistencije v enem mesecu po vpisu v register izvajalcev osebne asistencije ministrstvu predloži kopije vrednotnic vseh uporabnikov, za katere izvaja osebno asistenco in se vključi v s strani države predpisan informacijski sistem.

13. člen **(vloga za pridobitev statusa izvajalca osebne asistencije)**

(1) Vloga za pridobitev statusa izvajalca osebne asistencije in vpis v register izvajalcev osebne asistencije vsebuje:

1. naziv in sedež izvajalca osebne asistencije,
2. pravni status izvajalca,
3. osebno ime odgovorne osebe izvajalca osebne asistencije,
4. kontaktne podatke izvajalca osebne asistencije,
5. davčno in matično številko in
6. območje, kjer bo predvidoma izvajal osebno asistenco.

(2) Vlogi iz prejšnjega odstavka se priloži:

1. dokazilo o registraciji, iz katerega je razvidno, da je registriran za opravljanje dejavnosti socialnega varstva brez nastanitve, dejavnosti humanitarnih organizacij ali dejavnost invalidskih organizacij;
2. dokazilo o statusu delovanja v javnem interesu na področju invalidskega, socialnega varstva ali za opravljanje humanitarne dejavnosti na področju socialnega varstva;
3. izjavo, da bo izvajal osebno asistenco za najmanj trideset uporabnikov, pod pogoji, navedenimi v prvi alineji drugega odstavka prejšnjega člena ali izjavo, da bo izvajal osebno asistenco za najmanj deset uporabnikov, pod pogoji, navedenimi v tretjem odstavku prejšnjega člena;
4. pogodbo o zaposlitvi in potrdilo o opravljenem strokovnem izpitu v skladu s predpisi, ki urejajo področje socialnega varstva, za strokovnega vodjo za izvajanje osebne asistencije;
5. pogodbo o zaposlitvi in potrdilo o izobrazbi o vsaj visokošolskem strokovnem programu za usklajevalca osebne asistencije, ko bo na mesec pri njem opravljenih najmanj 6.960 ur osebne asistencije, ter pogodbo o zaposlitvi in potrdilo izobrazbi po vsaj visokošolskem strokovnem programu za dodatnega usklajevalca osebne asistencije za vsakih nadaljnjih 5.220 ur osebne asistencije, v primeru, da ga zaposli;
6. dokazilo, da razpolaga s poslovnimi prostori za organizacijo izvajanja osebne asistencije;
7. dokazilo, da mu ni bila s pravnomočno sodbo sodišča izrečena prepoved izvajanja storitev s področja socialnega varstva in
8. dokazilo iz sedme alineje drugega odstavka prejšnjega člena.

(3) Ministrstvo odloči o pridobitvi statusa izvajalca osebne asistencije in vpisu v register izvajalcev osebne asistencije.

14. člen **(ohranjanje statusa izvajalca osebne asistencije)**

(1) Izvajalec osebne asistencije mora ves čas izvajanja osebne asistencije izpolnjevati vse zakonske pogoje za njeno izvajanje.

(2) Izvajalec osebne asistencije ministrstvu pred vsako spremembo, ki je pomembna za ohranitev statusa, predhodno pisno sporoči vsa dejstva in okoliščine, ki bi lahko vplivali na ohranitev statusa izvajalca osebne asistencije.

(3) Izvajalec osebne asistencije, ki zaradi objektivnih okoliščin nepričakovano izgubi uporabnika, strokovnega vodjo ali usklajevalca osebne asistencije in zato ne izpolnjuje zakonskih pogojev, ima dva meseca časa, da izpolni te zakonske pogoje. Rok začne teči zadnjega dne v mesecu, ko teh pogojev ne izpolnjuje. Izpolnitev pogojev dokazuje s predložitvijo dokazil o izpolnitvi pogojev. V tem času se pri preostalih uporabnikih osebna asistenca izvaja nemoteno.

15. člen **(prenehanje statusa izvajalca osebne asistencije in izbris iz registra izvajalcev osebne asistencije)**

(1) Izvajalcu osebne asistencije preneha status z izdajo odločbe ministrstva o prenehanju statusa in izbrisu izvajalca iz registra izvajalcev osebne asistencije, če:

- v enem letu od vpisa v register ne začne izvajati storitev osebne asistencije, preneha izvajati storitve osebne asistencije in o tem pisno obvesti ministrstvo v roku petnajst dni od prenehanja dejavnosti,
- eno leto ne izvaja storitev osebne asistencije po tem zakonu,
- preneha obstajati,
- ne izpolnjuje pogojev iz drugega do četrtega odstavka tega člena,
- s sredstvi za izvajanje storitev osebne asistencije ne ravna namensko in gospodarno v skladu s predpisi, ki opredeljujejo osebno asistenco,
- ne predloži poročil v skladu s 16. členom tega zakona,
- ne uporablja informacijskega sistema iz četrtega odstavka 12. člena tega zakona,
- so ugotovljene nepravilnosti na podlagi nadzora iz 42. člena tega zakona.

(2) Če izvajalec osebne asistencije ne bo več izvajal in zahteva izbris iz registra izvajalcev osebne asistencije, ali če mu je status izvajalca osebne asistencije odvzet po uradni dolžnosti, mora skupaj z uporabnikom in koordinatorjem uporabniku poiskati novega izvajalca osebne asistencije v enem mesecu od dneva, ko je zaprosil za izbris iz registra izvajalcev osebne asistencije ali mu je bil status odvzet po uradni dolžnosti. V tem obdobju mora izvajalec osebne asistencije skladno s pogodbo iz 17. člena tega zakona zagotavljati osebno asistenco za uporabnike.

(3) Kadar izvajalec osebne asistencije ne zaposli usklajevalca osebne asistencije, čeprav že tri mesece izpolnjuje pogoj za njegovo zaposlitev iz tretje alineje drugega odstavka 12. člena, od zadnjega dne v mesecu, ko prvič izpolnjuje ta pogoj, se izvajalec osebne asistencije lahko izbriše iz registra izvajalcev osebne asistencije.

(4) Predlog za izbris iz registra izvajalcev osebne asistencije vloži izvajalec osebne asistencije najmanj 30 dni pred predvidenim prenehanjem izvajanja storitev osebne asistencije ali izvajalec nadzora iz 42. člena tega zakona. O izbrisu iz registra izvajalcev osebne asistencije odloči ministrstvo.

16. člen **(revizija)**

(1) Izvajalci osebne asistencije revidirajo računovodske izkaze vsako leto tako, da za vsako poslovno leto zagotovijo revizorjevo poročilo o dogovorjenih postopkih, s katerimi revizijska družba, ustanovljena v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje, poda mnenje:

- da so javna sredstva, prejeta zaradi izvajanja osebne asistencije, prikazana na posebnem kontu,
- da so skupni stroški, ki se nanašajo na več dejavnosti, razmejeni po ključu delitve tako, da izvajanje osebne asistencije bremeni le tisti del skupnih stroškov, ki je neposredno

- povezan in potreben za njeno izvajanje skladno z določbami tega zakona in podzakonskimi akti,
- o ustreznosti delitve skupnih stroškov po ključu razmejitve iz druge alineje tega odstavka,
 - da so javna sredstva za izvajanje osebne asistence porabljena namensko za plačilo upravičenih stroškov skladno z določbami tega zakona in podzakonskimi akti.

(2) Izvajalci osebne asistence ministrstvu predložijo s strani revizorja potrjena letna poročila skupaj z revizorjevim poročilom o opravljenih dogovorjenih postopkih najpozneje v 30 dneh po njihovem prejemu oziroma najpozneje do konca junija za preteklo koledarsko leto.

17. člen **(pogodba z izvajalcem osebne asistence)**

Z izvajalcem osebne asistence ministrstvo sklene pogodbo. Obvezne sestavine pogodbe določi minister.

IV. IZVAJANJE OSEBNE ASISTENCE

18. člen **(izvedbeni načrt osebne asistence)**

(1) Izvedbeni načrt je pisni dogovor o storitvah osebne asistence iz 7. člena tega zakona, ki jih uporabnik potrebuje glede na odločbo centra za socialno delo o pravici do osebne asistence, in ga skupaj pripravita uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik in izbrani izvajalec osebne asistence. Če izvedbeni načrt pripravljata zakoniti zastopnik uporabnika in izbrani izvajalec osebne asistence, pri njegovi pripravi sodeluje tudi uporabnik, zakoniti zastopnik in izbrani izvajalec osebne asistence pa uporabnikove želje upoštevata tako, da se storitve osebne asistence izvajajo v največjo korist uporabnika.

- (2) Izvedbeni načrt vsebuje:
- opredelitev vrste nalog, ki jih opravlja osebni asistent,
 - navedbo osebnih asistentov, ki bodo opravljali osebno asistenco pri uporabniku,
 - terminski plan izvajanja osebne asistence,
 - obseg in vrsto storitev osebne asistence v primeru, ko uporabnik ni vključen v storitve iz 9. člena tega zakona oziroma za čas, ko storitve iz 9. člena tega zakona niso na voljo,
 - obseg in vrsto storitev osebne asistence za čas, ko je uporabnik vključen v storitve iz 9. člena tega zakona, ter
 - pravice in obveznosti uporabnika, osebnih asistentov in izvajalca.

(3) Podpisan izvedbeni načrt izvajalec osebne asistence pošlje krajevno pristojnemu centru za socialno delo, ki načrt posreduje koordinatorju invalidskega varstva (v nadaljnjem besedilu: koordinatorski center).

(4) Ob vsaki novi odločbi, ki spreminja vrsto storitev in obseg ur osebne asistence, je postopek enak postopku iz tretjega odstavka tega člena.

(5) Obrazec izvedbenega načrta določi minister.

19. člen **(dogovor o izvajanju osebne asistence)**

(1) Uporabnik ali njegov zakoniti zastopnik in izbrani izvajalec osebne asistence sklene dogovor o izvajanju storitev osebne asistence (v nadaljnjem besedilu: dogovor). Dogovor podpišejo tudi osebni asistenti uporabnika.

(2) Dogovor vsebuje zlasti:

1. časovni načrt izvajanja osebne asistence;
2. načrt nadomeščanja osebnih asistentov s strani uporabnika ali izvajalca osebne asistence;
3. podatke o osebnem asistentu ali osebnih asistentih, ki bodo izvajali osebno asistenco (podatke o osebnem imenu in kontaktne podatke);
4. dolžnost sporočanja vseh sprememb, ki vplivajo na izvajanje osebne asistence;
5. določitev medsebojnih pravic in odgovornosti in ukrepe zaradi kršitev dogovora;
6. druge določbe, ki so pomembne za izvajanje osebne asistence.

20. člen

(izvajanje osebne asistence)

(1) Osebna asistenca se opravlja v prisotnosti uporabnika in po njegovih navodilih, skladno z izvedbenim načrtom iz 13. člena tega zakona in dogovorom iz prejšnjega člena.

(2) Uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik je odgovoren za izvajanja storitev osebne asistence pri njem, za zagotavljanje in uporabo ustreznih tehničnih pripomočkov, ki jih lahko uveljavlja na podlagi veljavni predpisov, s čimer se zagotavlja varnost pri delu in varovanje zdravja osebnega asistenta ter varnost uporabnika.

(3) Uporabnik je odgovoren, da pri izvajanju storitev osebne asistence ravna skladu z načeli tega zakona in spoštuje zasebnost ter osebno integriteto osebnega asistenta. Uporabnik pa pri tem ne sme:

- izvajati nadlegovanja in trpinčenja osebnega asistenta na delovnem mestu,
- se finančno okoriščati s sredstvi, namenjenimi za izvajanje storitev osebne asistence,
- ravnati v nasprotju z določbo četrtega odstavka tega člena, oziroma potrditi poročila o opravljenih urah storitev osebne asistence, ki niso bile izvedene.

(4) Uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik mora v informacijski sistem iz četrtega odstavka 12. člena tega zakona vnesti tedenski urnik dela osebnih asistentov najkasneje do petka za prihodnji teden. Uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik je dolžan v informacijskem sistemu ob nastanku vsake spremembe posodobiti urnik ter najkasneje v ponedeljek potrditi opravljene ure storitev osebne asistence za pretekli teden.

(5) Osebni asistent je dolžan varovati osebne podatke in spoštovati zasebnost ter osebno integriteto uporabnika.

21. člen

(obveza izvajanja osebne asistence)

(1) Izvajalci osebne asistence morajo za uporabnike zagotavljati osebno asistenco v skladu z odločbo in izvedbenim načrtom.

(2) Uporabnik in izvajalec osebne asistence skupaj izbereta osebnega asistenta.

22. člen

(zamenjava izvajalca osebne asistence)

(1) Če osebni asistent ne izvaja del in nalog iz v odločbi določenih storitev osebne asistence, izvedbenega načrta ali dogovora o izvajanju storitev osebne asistence, lahko uporabnik zamenja osebnega asistenta oziroma izvajalca osebne asistence.

(2) Če uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik glede osebnega asistenta postavlja zahteve, ki jih izvajalec osebne asistence ne more izpolniti in v odnosu do asistenta ne ravna v skladu z izvedbenim načrtom ali krši delovno ali kazensko zakonodajo, lahko izvajalec osebne asistence odstopi od izvajanja izvedbenega načrta in skupaj z uporabnikom ter koordinatorskim poišče drugega izvajalca.

(3) V primeru iz prejšnjega odstavka je izvajalec osebne asistencije dolžan zagotoviti izvajanje osebne asistencije, dokler se ne zagotovi njeno izvajanje z drugim izvajalcem osebne asistencije.

(4) Ne glede na drugi in tretji odstavek tega člena lahko izvajalec osebne asistencije odstopi od izvedbenega načrta tudi, če uporabnik krši obveznosti iz dogovora o izvajanju osebne asistencije in gre pri tem za utemeljen razlog, ki onemogoča nadaljnje izvajanje osebne asistencije. Pred odstopom od izvedbenega načrta mora izvajalec pisno opozoriti uporabnika na kršitev in na možnost odstopa, če bo uporabnik ponovno kršil obveznosti v enem letu od prejema opozorila in pridobiti pozitivno mnenje koordinatorja. V primeru odstopa od izvedbenega načrta je izvajalec dolžan zagotoviti izvajanje osebne asistencije, dokler se ne zagotovi njeno izvajanje z drugim izvajalcem osebne asistencije, a največ dva meseca od odstopa.

23. člen **(spremljanje dela osebnega asistenta)**

(1) Izvajalec osebne asistencije koordinatorju enkrat letno poroča o izvajanju osebne asistencije pri uporabniku, koordinatorski enkrat letno v skupnem poročilu poroča ministrstvu o izvajanju vseh storitev osebne asistencije, ki jih koordinira.

(2) Minister določi vsebino in način poročanja o izvajanju osebne asistencije.

V. PROGRAMI USPOSABLJANJA

24. člen **(usposabljanje osebnih asistentov, strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistencije)**

(1) Osebni asistenti, strokovni vodje in usklajevalci osebne asistencije morajo, preden začnejo prvič izvajati osebno asistenco, opraviti usposabljanje v skladu s tem zakonom.

(2) Usposabljanja strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistencije izvaja Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo (v nadaljnjem besedilu: inštitut) v sodelovanju s strokovnjaki s področja izvajanja osebne asistencije, ki imajo specifična znanja o potrebah pri posameznih invalidnostih.

(3) Usposabljanja osebnih asistentov, ki opravljajo delo pri uporabnikih izvajalca osebne asistencije, izvajajo izvajalci osebne asistencije s pomočjo usposobljenih strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistencije izvajalca osebne asistencije. Praktični del usposabljanja za osebne asistente poteka pri uporabniku in je vođen s strani izvajalca osebne asistencije v sodelovanju z uporabnikom oziroma zakonitim zastopnikom.

(4) Oseba, ki uspešno konča usposabljanje za osebne asistente, strokovne vodje in usklajevalce osebne asistencije, pridobi potrdilo o uspešno končanem usposabljanju, ki ga izda izvajalec usposabljanja.

(5) Vsebino usposabljanja osebnih asistentov, strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistencije, določi minister.

(6) Osebni asistenti, strokovni vodje in usklajevalci osebne asistencije se morajo vsaj en delovni dan v koledarskem letu dodatno usposabljati za opravljanje osebne asistencije.

25. člen **(usposabljanje uporabnikov)**

(1) Uporabnik osebne asistencije in njegov zakoniti zastopnik, če ga ima, sta dolžna, preden prvič koristita storitve osebne asistencije oziroma najpozneje v dveh mesecih od začetka izvajanja osebne asistencije, opraviti usposabljanje v skladu s tem zakonom.

(2) Usposabljanja za uporabnike in zakonite zastopnike zvajajo izvajalci osebne asistencije.

(3) Osnovna vsebina programa usposabljanja uporabnikov in zakonitih zastopnikov mora vsebovati: pravice, ki izhajajo iz Konvencije o pravicah invalidov in zakona, ki ureja delovna razmerja, pomen osebne asistencije, odnos in komunikacija uporabnik – osebni asistent, pravice in obveznosti uporabnikov in osebnih asistentov ter izvajalcev osebne asistencije, varstvo in zdravje pri delu in seznanitev z etičnimi načeli v socialnem varstvu.

(4) Uporabnik in zakoniti zastopnik, ki uspešno zaključita usposabljanje, pridobita potrdilo, ki ga izda izvajalec usposabljanja.

(5) Če uporabnik ali njegov zakoniti zastopnik zavrne usposabljanje ali ga brez upravičenega razloga ne opravi, izvajalec osebne asistencije zavrne izvajanje osebne asistencije pri tem uporabniku.

(6) Uporabnik in zakoniti zastopnik se morata dodatno usposabljati vsaj šest ur v koledarskem letu.

(7) Vsebino usposabljanja in pogoje za njegovo izvajanje določi minister.

26. člen **(usposabljanje koordinatorskih in članov strokovne komisije)**

(1) Koordinatorji in člani komisije iz 31. člena tega zakona morajo, preden prvič začnejo izvajati naloge v zvezi z osebno asistenco, opraviti usposabljanje po tem zakonu.

(2) Usposabljanje iz prejšnjega odstavka za koordinatorske organizira Skupnost centrov za socialno delo Slovenije (v nadaljnjem besedilu: skupnost), usposabljanje članov strokovnih komisij pa organizira inštitut.

(3) Oseba, ki uspešno konča usposabljanje, pridobi potrdilo o uspešno končanem usposabljanju, ki ga izda izvajalec usposabljanja.

(4) Koordinatorji in člani komisije se morajo vsako leto vsaj en delovni dan dodatno usposabljati za opravljanje del v povezavi z osebno asistenco.

(5) Vsebino usposabljanja in pogoje za njegovo izvajanje določi minister.

(6) Usposabljanje koordinatorskih in članov strokovnih komisij se financira iz proračuna Republike Slovenije.

VI. POSTOPEK UVELJAVLJANJA PRAVICE DO OSEBNE ASISTENCE

27. člen **(vloga za uveljavljanje pravice do osebne asistencije)**

(1) Vlagatelj ali njegov zakoniti zastopnik vloži vlogo za pridobitev pravice do osebne asistencije na centru za socialno delo, ki je krajevno pristojen glede na stalno ali začasno prebivališče vlagatelja. Vlagatelj, ki še ni dopolnil 18 let starosti, oziroma njegov zakoniti zastopnik, lahko vlogo vloži največ štiri mesece pred vlagateljevo dopolnitvijo starosti 18 let. Vloga vsebuje:

1. osebno ime vlagatelja, EMŠO in naslov stalnega ali začasnega prebivališča;

2. dokazila o stopnji in vrsti invalidnosti ali dokazilo o uvedbi postopka za pridobitev statusa invalida v skladu z drugim odstavkom 2. člena tega zakona;
3. zdravstveno dokumentacijo o vrsti in stopnji invalidnosti, zdravstvenem stanju vlagatelja ter uporabi medicinsko-tehničnih pripomočkov in drugo dokumentacijo, ki dokazuje vlagateljevo potrebo po osebni asistenci;
4. navedbo o potrebah po storitvah osebne asistence iz 7. člena tega zakona;
5. dokazilo o skrbi za otroka do 18. leta starosti;
6. odločbo o priznani pravici in višini dodatka za pomoč in postrežbo oziroma drugih denarnih prejemkov, ki jih vlagatelj prejema iz naslova potrebe po tuji negi in pomoči in podpisano izjavo, da se zavezuje, da bo denarni prejemek namenil za sofinanciranje osebne asistence izbranemu izvajalcu osebne asistence;
7. dokazila o izobraževanju ali zaposlitvi, če je zaposlen ali se izobražuje;
8. dokazila, s katerimi dokazuje vključenost v programe ali storitve iz 9. člena tega zakona;
9. dokazila o vključitvi v druge aktivnosti družbenega življenja;
10. sporazum z delodajalcem iz tretjega odstavka 7. člena tega zakona;
11. datum vložitve in podpis vlagatelja ali zakonitega zastopnika.

(2) Dokazila iz pete do vključno desete točke prejšnjega odstavka vlagatelj priloži, če z njimi razpolaga.

28. člen **(postopek za uveljavljanje pravice do osebne asistence)**

(1) Pristojni center za socialno delo pred imenovanjem strokovne komisije vlogo pregleda in preveri izpolnjevanje pogojev za dodelitev pravice do osebne asistence. Če ugotovi, da vlagatelj ne izpolnjuje pogojev, zavrne priznanje pravice do osebne asistence.

(2) Kadar pristojni center za socialno delo ugotovi, da so izpolnjeni pogoji iz prejšnjega odstavka, vlogo najpozneje v petih dneh od prejema popolne vloge, odstopi izvedenskemu organu pri Centru za socialno delo, kjer najmanj dvočlanska strokovna komisija (v nadaljnjem besedilu: komisija) poda mnenje o obsegu ur in vrsti storitev osebne asistence.

29. člen **(odločba o pravici do osebne asistence)**

(1) Na podlagi mnenja komisije pristojni center za socialno delo izda odločbo o pravici do osebne asistence, v kateri določi obseg in vrsto storitev osebne asistence.

(2) Odločba o pravici do osebne asistence vsebuje:

1. ime in priimek uporabnika;
2. ime in priimek zakonitega zastopnika, če ga uporabnik ima;
3. število ur osebne asistence na teden, ki so uporabniku priznane na podlagi mnenja komisije;
4. sklope storitev osebne asistence;
5. ugotovitev, ali uporabnik že prejema denarni prejemek, in kateri denarni prejemek prejema;
6. navedbo o dolžnosti uporabnika, da bo denarni prejemek iz prejšnje točke namenil za sofinanciranje osebne asistence izbranemu izvajalcu osebne asistence;
7. rok za ponovno oceno upravičenosti do osebne asistence v skladu z drugim odstavkom 33. člena tega zakona oziroma tretjega odstavka 2. člena tega zakona.

(3) V izreku odločbe se v primerih življenjske ogroženosti uporabnika, navede obvezna nujna prisotnost osebnega asistenta iz drugega odstavka 7. člena tega zakona.

(4) V primeru vključenosti vlagatelja v storitve iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona se v izreku odločbe določi obseg in vrsto storitev osebne asistence za čas, ko je uporabnik v storitve vključen in za čas, ko storitev iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona ni na voljo.

(5) Vrednotnica za osebno asistenco (v nadaljnjem besedilu: vrednotnica) je dokazilo o priznani pravici do osebne asistencije in je kot priloga sestavni del odločbe o pravici do osebne asistencije. Podroben opis vrednotnice določi minister.

(6) Mnenje komisije in ocenjevalni obrazec se vročita skupaj z odločbo, ne glede na določbe o obvezni seznantitvi stranke o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembna za izdajo odločbe na podlagi zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

(7) Če se ponovno odloča o pravici do osebne asistencije zaradi spremembe, ki lahko vpliva na upravičenost do osebne asistencije, na podlagi drugega odstavka 33. člena tega zakona, na zahtevo vlagatelja, ki že ima pridobljeno pravico do osebne asistencije, odločba izdana v tem postopku postane izvršljiva s prvim dnevom naslednjega meseca po izdani odločbi, ne glede na zakon, ki ureja splošni upravni postopek. Odločba se pošlje v vednost uporabnikovemu izvajalcu osebne asistencije.

(8) Če ima uporabnik pravico do celodnevnega institucionalnega varstva ali družinskega pomočnika in dolgotrajne bolnišnične obravnave v skladu s predpisi, ki urejajo področje socialnega in zdravstvenega varstva, ali do celodnevne institucionalnega varstva v skladu s predpisi, ki urejajo šolsko zakonodajo, ali do storitve socialnega vključevanja prebivanja s podporo v skladu z zakonom, ki ureja socialno vključevanje invalidov, ali prestajanja zaporne kazni, se mu prizna pravica do osebne asistencije s prvim naslednjim dnevom, ko mu preneha pravica do navedenih storitev.

(9) Pritožba zoper odločbo ne zadrži izvršitve pravice do osebne asistencije.

30. člen **(pritožba zoper odločbo o pravici do osebne asistencije)**

(1) O pritožbi zoper odločbo iz devetega odstavka prejšnjega člena odloči ministrstvo. Pri odločanju o pritožbi ministrstvo lahko pridobi novo mnenje komisije. Odločba, izdana v pritožbenem postopku, postane izvršljiva s prvim dnevom naslednjega meseca po izdani odločbi.

(2) Ne glede na določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek, se v pritožbenem postopku lahko odloči, da vlagatelju pripada drugačen (večji ali manjši) obseg ur in drugačna opredelitev vrst storitev osebne asistencije oziroma da do storitev osebne asistencije ni upravičen, na podlagi ustreznega obrazloženega mnenja, kot to določa četrti odstavek 33. člena tega zakona.

31. člen **(mnenje o obsegu ur in vsebini osebne asistencije)**

(1) Komisija na podlagi vloge in osebnega razgovora na domu uporabnika izdelava mnenje o številu ur in vsebini osebne asistencije. Pri ocenjevanju vrste, vsebine in obsega potreb komisija uporablja standardizirano ocenjevalno orodje za oceno potreb po storitvah osebne asistencije – ZojA, ki ga določi minister.

(2) Komisija je izvedenski organ, ki deluje v okviru Centra za socialno delo. Člani izvedenskega organa so strokovnjaki, ki imajo najmanj štiri leta strokovnega in praktičnega znanja s področja invalidskega, socialnega in zdravstvenega varstva. Člane izvedenskega organa imenuje Skupnost Centrov za socialno delo.

(3) Vlagatelj lahko predlaga dodatnega člana komisije, ki mora imeti strokovno znanje s področja potreb pri vrsti invalidnosti, ki jo komisija v posameznem primeru ocenjuje in ga izbere iz liste oseb s strokovnim znanjem s področja vrste invalidnosti.

(4) Izvedenski organ se financira iz proračuna Republike Slovenije.

(5) Komisija praviloma izdela mnenje iz prvega odstavka tega člena na podlagi osebnega razgovora z uporabnikom oziroma njegovim zakonitim zastopnikom na domu uporabnika. Pri razgovoru ni navzoč predstavnik izvajalca osebne asistencije.

(6) V primeru bivanja uporabnika v času vložitve vloge v institucionalnem varstvu, bolnišnici ali rehabilitacijskem centru komisija (lahko) opravi osebni razgovor z uporabnikom na naslovu, kjer se nahaja v času podaje mnenja.

(7) Uporabnika, za katerega je komisija podala mnenje na podlagi prejšnjega odstavka, se ponovno oceni po vrnitvi uporabnika v domače okolje. Koordinator uvede postopek ponovne ocene upravičenosti do osebne asistencije po uradni dolžnosti v roku enega meseca po vrnitvi uporabnika v domače okolje.

(8) Pravica do osebne asistencije je izražena v obsegu ur na teden. V primeru vključenosti vlagatelja v storitve iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona se pravica do osebne asistencije opredeli v obsegu ur na teden, ko je uporabnik v storitve vključen, ter v obsegu ur na teden, ki jih uporabnik potrebuje, ko storitev iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona ni na voljo.

(9) Pri določitvi ur osebne asistencije se upošteva, da ima uporabnik v kombinaciji s podporno tehnologijo, prilagoditvami življenjskega in delovnega okolja in načrtovanjem fizičnega okolja brez grajenih ovir ter glede na njegovo socialno mrežo, enake možnosti izbire, kot jih imajo drugi državljani.

(10) Obrazec mnenja in standardizirani ocenjevalni obrazec iz prvega odstavka tega člena, in listo oseb s strokovnim znanjem s področja vrste invalidnosti iz tretjega odstavka tega člena določi minister.

32. člen (poročanje)

(1) Izvajanje osebne asistencije pri uporabniku preverja koordinator vsaj enkrat na leto oziroma po potrebi.

(2) Uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik mora koordinatorju in izvajalcu osebne asistencije sporočiti vsa dejstva, okoliščine in vse spremembe, ki lahko vplivajo na upravičenost do osebne asistencije, njen obseg ali obdobje prejemanja, takoj, ko je taka sprememba nastala ali je zanjo izvedel, vendar najpozneje v osmih dneh od nastanka spremembe. V primeru, da ta sprememba vpliva na širši ali ožji obseg izvajanja osebne asistencije, se ponovno odloča o pravici do osebne asistencije na podlagi zdravstvene dokumentacije, ki ni starejša od šest mesecev.

33. člen (ponovna ocena upravičenosti do osebne asistencije)

(1) V postopku ponovne ocene upravičenosti do osebne asistencije se preverja ustreznost obsega ur in vrst storitev osebne asistencije, priznanih z odločbo o pravici do osebne asistencije.

(2) Ponovna ocena upravičenosti do osebne asistencije se izvede po uradni dolžnosti najpozneje v petih letih od dneva pridobitve pravice do osebne asistencije. Pri uporabnikih iz tretjega odstavka 2. člena tega zakona se ponovna ocena upravičenosti do osebne asistencije izvede po uradni dolžnosti najpozneje v enem letu od dneva pridobitve pravice do osebne asistencije, če uporabnik ni ravnal skladno s tretjim odstavkom 2. člena tega zakona.

(3) Koordinator lahko pri posameznem uporabniku predlaga ponovno oceno tudi pred rokom iz prejšnjega odstavka, če zazna spremenjene potrebe uporabnika po vrstah in obsegu ur

storitev osebne asistencije, če obstaja sum, da uporabnik ne potrebuje osebne asistencije oziroma jo potrebuje v manjšem obsegu, kot jo koristi, ali če obstajajo druge okoliščine, ki utemeljujejo ponovno oceno.

(4) Ponovna ocena se izvede v skladu s postopkom, kot je določen za postopek uveljavljanja pravice do osebne asistencije. Z odločbo o ponovni oceni pravice do osebne asistencije se uporabniku lahko prizna drugačen (večji, enak ali manjši) obseg ur in drugačna opredelitev vrst storitev osebne asistencije, ki so mu bile priznane z veljavno odločbo, oziroma da do storitev osebne asistencije ni upravičen. V primeru, da se uporabniku z odločbo o ponovni oceni prizna manjši obseg ur ali se pravica odvzame, mora mnenje komisije iz 31. člena tega zakona vsebovati natančno obrazložitev razlogov za zmanjšanje ali odvzem pravice.

(5) Odločba, izdana v postopku ponovne ocene, postane izvršljiva s prvim dnevom naslednjega meseca po izdani odločbi.

VII. KOORDINATOR

34. člen (koordinator)

(1) Koordinator je strokovni delavec centra za socialno delo z znanji s področja invalidskega varstva, ki koordinira in organizira pravice iz invalidskega varstva za posameznega uporabnika.

(2) Koordinator:

- seznanja invalide z informacijami o njihovih pravicah in obveznostih na podlagi predpisov s področja invalidskega in socialnega varstva ter se povezuje z drugimi deležniki;
- vodi postopke za uveljavljanje pravice do osebne asistencije;
- vodi postopke za uveljavljanje pravice do komunikacijskega dodatka;
- pri uporabniku ali izvajalcu osebne asistencije preverja, usklajuje in spremlja izvajanje osebne asistencije ob vsakokratnem sumu zlorabe instituta osebne asistencije ali po potrebi ter vodi postopke v primeru zamenjave izvajalca osebne asistencije;
- vsaj enkrat letno ali po potrebi preverja izvajanje osebne asistencije pri uporabniku doma in izbranim izvajalcu;
- vsaj enkrat letno ali po potrebi poroča ministrstvu o izvajanju osebne asistencije, ki jo usklajuje;
- podaja mnenje v primeru odstopa izvajalca osebne asistencije od izvedbenega načrta pri posameznem uporabniku osebne asistencije in
- izvaja druge naloge na področju invalidskega varstva.

35. člen (pogoji za imenovanje koordinatorjev)

Koordinator mora, poleg pogojev, določenih v zakonu, ki ureja socialno varstvo, za strokovnega delavca, izpolnjevati še naslednja pogoja:

- ima opravljeno usposabljanje za koordinatorje iz 26. člena;
- ni pravnomočno obsojen na nepogojno kazen zapora in iz kazenske evidence ne izhaja, da je bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti po drugih predpisih.

VIII. FINANCIRANJE OSEBNE ASISTENCE

36. člen (cena ure storitve osebne asistencije)

(1) Cena ure storitve osebne asistence se določi tako, da pokrije upravičene stroške, povezane z delom osebnih asistentov, ter upravičene stroške, povezane z organizacijo in izvajanjem osebne asistence.

(2) Metodologijo za izračun cene ure storitve osebne asistence predpiše minister.

37. člen **(financiranje osebne asistence)**

(1) Za vsakega uporabnika pristojni center za socialno delo z odločbo iz 29. člena tega zakona določi število ur storitev osebne asistence, ki se mu prizna tedensko ali mesečno, ali višino denarnega nadomestila v skladu z 8. členom tega zakona.

(2) Če je uporabnik upravičen do prejemanja dodatka za pomoč in postrežbo oziroma do drugih denarnih prejemkov zaradi potrebe po tuji negi in pomoči, uporabnik sofinancira osebno asistenco pri izbranem izvajalcu osebne asistence v višini navedenega prejemka.

(3) Če se uporabnik iz 8. člena tega zakona odloči za denarno nadomestilo in že prejema dodatek za pomoč in postrežbo oziroma drug denarni prejemek zaradi potrebe po tuji negi in pomoči, se mu denarno nadomestilo iz 8. člena tega zakona izplačuje kot razlika med dodatkom oziroma drugim denarnim prejemkom ter celotnim denarnim nadomestilom, do katerega je upravičen.

(4) Sredstva za izvajanje storitev osebne asistence izvajalcu osebne asistence in sredstva za komunikacijski dodatek uporabniku se izplačujejo mesečno.

(5) Sredstva za financiranje storitev osebne asistence in sredstva za komunikacijski dodatek se zagotovijo v proračunu Republike Slovenije.

(6) Izvajalec osebne asistence je dolžan najprej porabiti sredstva, ki jih uporabnik nameni za sofinanciranje izvajanja storitev osebne asistence, nato je dolžan porabiti sredstva iz drugih javnih virov, ki se bodo porabljala za izvajanje osebne asistence, šele nato lahko porablja proračunska sredstva, neposredno namenjena izvajanju osebne asistence po tem zakonu, skladno s pogodbo. Pod druga javna sredstva se upoštevajo refundacije nadomestila plače, subvencije Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje za zaposlitev, spodbude za zaposlovanje Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, vzpodbude za zaposlovanje invalidov po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov in podobno.

(7) Dvojno uveljavljanje stroškov in izdatkov, ki so že bili povrnjeni iz drugega javnega vira, ni dovoljeno.

(8) Natančnejši postopek glede mesečnih zahtevkov za izplačila predpiše minister.

IX. ZBIRANJE PODATKOV ZA POTREBE IZVAJANJA OSEBNE ASISTENCE

38. člen **(zbiranje, obdelovanje in hranjenje podatkov za osebno asistenco)**

(1) Za zbiranje, shranjevanje, posredovanje in uporabo podatkov, vsebovanih v zbirkah podatkov, ki so potrebni za izvajanje osebne asistence, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, če ni s tem zakonom določeno drugače.

(2) Za namene razvoja in izvajanja osebne asistence se podatki, ki so potrebni za načrtovanje vrste in obsega storitev osebne asistence ter spremljanje doseganja kazalnikov uspešnosti, obdelujejo v obliki, ki onemogoča identifikacijo posameznika.

39. člen (register izvajalcev osebne asistence)

(1) Za potrebe razvoja in izvajanja osebne asistence ministrstvo vodi register o izvajalcih osebne asistence.

(2) Register iz prejšnjega odstavka vsebuje naslednje podatke:

- zaporedno številko vpisa izvajalca osebne asistence in številko odločbe o vpisu v register;
- naziv in sedež izvajalca osebne asistence;
- osebno ime odgovorne osebe in pravni status izvajalca;
- datum začetka izvajanja osebne asistence;
- kontaktne podatke izvajalca;
- datum izbrisa in številko ter datum odločbe o izbrisu iz registra izvajalcev osebne asistence.

(3) Podatki, vpisani v register, so javni.

40. člen (centralna zbirka podatkov)

(1) Za potrebe odločanja o pravici do osebne asistence, načrtovanje politike, spremljanja stanja ter za znanstvenoraziskovalne in statistične namene se vodi informatizirana zbirka podatkov o uporabnikih osebne asistence in njihovih zakonitih zastopnikih osebnih asistentih, strokovnih vodjih, usklajevalcih osebne asistence in odločbah o pravici do osebne asistence (v nadaljnjem besedilu: centralna zbirka podatkov). Centralna zbirka podatkov vsebuje naslednje podatke:

1. osebne podatke uporabnika osebne asistence in njegovega zakonitega zastopnika (osebno ime, EMŠO, naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča, rojstni podatki, osebno ime zakonitega zastopnika, če ga uporabnik ima, telefonska številka uporabnika osebne asistence ali zakonitega zastopnika, elektronski naslov uporabnika osebne asistence ali zakonitega zastopnika);
2. dodatek za pomoč in postrežbo oziroma druge denarne prejemke, ki jih prejema iz naslova potrebe po tuji negi in pomoči;
3. številko in datum izdaje odločbe o priznanju pravice do osebne asistence;
4. datum začetka ter prenehanja izvajanja osebne asistence;
5. storitve osebne asistence, ki se mu nudijo;
6. odobrene ure osebne asistence;
7. ure nadomeščanj redno zaposlenih osebnih asistentov;
8. podatek o opravljenih in evidentiranih urah storitev osebne asistence;
9. podatki o izvajalcu osebne asistence, ki mu nudi osebno asistenco;
10. osebne podatke osebnih asistentov (osebno ime, EMŠO, strokovna izobrazba, usposobljenost iz 24. člena tega zakona, pravna podlaga, na podlagi katere izvaja delo osebnega asistenta, sorodstveno razmerje do uporabnika, telefonska številka, naslov, elektronski naslov);
11. osebne podatke strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistence (osebno ime, EMŠO, izobrazba in strokovni izpit iz 12. člena tega zakona, usposabljanje v skladu s 24. členom tega zakona, pravna podlaga za delo, telefonska številka, elektronski naslov);
12. vrsta in obseg drugih storitev iz tega zakona.

(2) Centralno zbirko podatkov obdeluje centri za socialno delo in ministrstvo kot upravljavec centralne zbirke podatkov.

(3) Podatki iz centralne zbirke podatkov se hranijo trajno, razen podatkov iz desete točke prvega odstavka tega člena, ki se hranijo pet let po prenehanju pravnega razmerja, na podlagi katerega je osebni asistent izvajal osebno asistenco.«.

41. člen

(pridobivanje podatkov)

(1) Podatki iz prejšnjega člena, ki so po tem zakonu potrebni za uveljavljanje pravice do osebne asistencije, se zbirajo neposredno od uporabnika oziroma njegovega zakonitega zastopnika ter po uradni dolžnosti iz zbirk podatkov iz tretjega odstavka tega člena. Uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik centru za socialno delo da vse podatke, o katerih pooblaščen organi in organizacije ne vodijo zbirk podatkov.

(2) Podatki iz 12. člena tega zakona, ki so po tem zakonu potrebni zaradi preverjanja pogojev za izvajalca osebne asistencije, se zbirajo neposredno od izvajalca osebne asistencije ter po uradni dolžnosti iz zbirk podatkov iz tretjega odstavka tega člena.

(3) Centri za socialno delo in ministrstvo podatke iz prvega in drugega odstavka tega člena brezplačno pridobivajo iz obstoječih zbirk podatkov naslednjih upravljavcev:

- Ministrstva za notranje zadeve – podatke iz centralnega registra prebivalstva (osebno ime, EMŠO, državljanstvo prebivalca, ki uveljavlja pravice po tem zakonu, stalno ali začasno prebivališče, država bivanja, naslov za vročanje, sprememba osebnega imena, podaljšanje in odvzem roditeljske pravice ter datum prenehanja tega ukrepa, odvzem in vrnitev poslovne sposobnosti, skrbništvo ter datum prenehanja tega ukrepa, družinsko razmerje);
- centrov za socialno delo – podatke o oblikah socialnega vključevanja invalidov v skladu z zakonom, ki ureja socialno vključevanje invalidov, odločbo o pridobitvi statusa otroka s posebnimi potrebami, podatke o prejemnikih dodatka za nego otroka (osebno ime, EMŠO, naslov stalnega ali začasnega prebivališča, datum izdaje odločbe, motnje v duševnem razvoju oziroma slep ali slaboviden otrok oziroma gluhi ali naglušni otrok oziroma gibalno oviran otrok oziroma otrok z več motnjami odločbo o pridobitvi ali prenehanju statusa družinskega pomočnika, odločbo o rejništvu ter višina in trajanje dodatka za pomoč in postrežbo);
- Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije – podatke iz zbirke podatkov o uživalcih dodatka za pomoč in postrežbo (osebno ime, EMŠO, datum priznanja pravice, vrsta potrebe po tuji pomoči in postrežbi in znesek dodatka za pomoč in postrežbo);
- upravnih enot – podatke o vojnih invalidih (osebno ime, EMŠO, naslov stalnega ali začasnega prebivališča, datum izdaje odločbe o pravici do dodatka za pomoč in postrežbo);
- Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve – podatke iz poslovnega registra (matična in davčna številka, naziv in sedež poslovnega subjekta, tekoči račun poslovnega subjekta);
- Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije – podatke o prijavi v obvezna socialna zavarovanja za osebne asistente, strokovne vodje in usklajevalce osebne asistencije pri izvajalcih osebne asistencije (podlaga za prijavo v zavarovanje, datum začetka in prenehanja zavarovanja, delovni oziroma zavarovalni čas);
- Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport – podatke o osebah, ki so vključene v izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov (osebno ime, EMŠO, obdobje vključitve, vrsta programa), in podatke o izvajalcu vzgojno-izobraževalnega programa;
- Finančne uprave Republike Slovenije – podatke iz davčnega registra za izvajalce osebne asistencije (davčna številka, firma oziroma ime, sedež in naslov, številke plačnih računov v Republiki Sloveniji, podatke o postopkih zaradi insolventnosti in postopkih prisilnega prenehanja, podatke o plačanih davkih in prispevkih);
- Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje – evidence programov aktivne politike zaposlovanja.

(4) O pridobivanju podatkov iz tega člena ni potrebno predhodno seznanim osebam, na katero se podatki nanašajo.

(5) Zaradi točnosti in ažurnosti podatkov iz 40. člena tega zakona se lahko centralna zbirka podatkov na podlagi EMŠO povezuje s centralnim registrom prebivalstva in vsemi institucijami iz tretjega odstavka tega člena.

X. NADZOR NAD IZVAJANJEM OSEBNE ASISTENCE

42. člen (nadzor)

(1) Nadzor po tem zakonu obsega:

- nadzor izvedbenega načrta, ki ga izvajata pristojni center za socialno delo in koordinator;
- nadzor, ki ga izvaja Socialna inšpekcija v okviru Inšpektorata Republike Slovenije za delo (v nadaljnjem besedilu: socialna inšpekcija), skladno s 43. členom tega zakona;
- finančni nadzor, ki ga izvajata Računsko sodišče Republike Slovenije in Finančna uprava Republike Slovenije v okviru svoje pristojnosti;
- nadzor nad poslovanjem izvajalcev storitve osebne asistencije v zvezi z izvajanjem storitev osebne asistencije, ki ga izvaja ministrstvo;
- nadzor pravnih razmerij in pravnih podlag za izvajanje dela posameznikov v zvezi z izvajanjem storitev osebne asistencije, ki ga izvaja Inšpekcija nadzora delovnih razmerij v okviru inšpektorata za delo.

43. člen (pristojnost socialne inšpekcije)

(1) Socialna inšpekcija v okviru inšpektorata za delo izvaja nadzor nad izvajanjem storitev osebne asistencije na podlagi tega zakona in predpisih, izdanih na njegovi podlagi, pri:

- izvajalcih osebne asistencije, ki so vpisani v register izvajalcev osebne asistencije iz 39. člena tega zakona,
- uporabnikih oziroma njihovih zakonitih zastopnikih in
- osebnih asistentih na delovnem mestu.

(2) V postopku nadzora nad izvajanjem storitev osebne asistencije se opravlja:

1. preverjanje izpolnjevanja zakonskih pogojev za izvajanje osebne asistencije,
2. skladnost izvedbenih načrtov s tem zakonom in podzakonskimi akti,
3. skladnost izvajanja storitev osebne asistencije z izvedbenim načrtom.

(3) Na podlagi ugotovljenih nepravilnosti v nadzoru odredi socialni inšpektor izvajalcu osebne asistencije ukrepe, potrebne za odpravo nepravilnosti oziroma za zmanjšanje možnosti za njihovo ponovitev, kot jih določa zakon, ki ureja socialno varstvo in izreka prekrške v skladu s 45. in 46. členom tega zakona.

44. člen (nadzor ministrstva nad poslovanjem izvajalcev storitve osebne asistencije)

(1) Nadzor obsega:

- namenska poraba proračunskih sredstev v skladu s predpisi s področja osebne asistencije,
- poraba proračunskih sredstev v skladu s predpisi, ki ureja javne finance.

(2) Ministrstvo na podlagi opravljenega nadzora iz prvega odstavka tega člena lahko zahteva:

- odpravo nepravilnosti v zvezi z izpolnjevanjem pogojev za izvajanje osebne asistencije v skladu s predpisi s področja osebne asistencije,
- vračilo neupravičeno pridobljenih sredstev,
- vračilo neporabljenih sredstev,
- vračilo nenamensko porabljenih sredstev.

XI. KAZENSKE DOLOČBE

45. člen (sankcije zoper uporabnika)

V primeru ugotovljene kršitve določbe tretjega odstavka 20. člena tega zakona, se lahko:

- uporabniku izreče denarna kazen v višini od 250 do 1.000 eur oziroma
- zahteva vračilo neupravičeno pridobljenih sredstev.

46. člen

(prekršek pravne in fizične osebe, ki izvaja osebno asistenco)

- (1) Z globo od 500 do 5.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba:
- če ni pripravljen izvedbeni načrt v skladu z določbami 18. člena tega zakona,
 - če ne zagotavlja osebne asistencije v skladu z odločbo iz 29. člena tega zakona, izvedbenim načrtom iz 18. člena tega zakona ter dogovorom iz 19. člena tega zakona,
 - če ne usposablja osebnih asistentov in uporabnikov v skladu s tem zakonom.

(2) Z globo od 100 do 1000 evrov se za prekršek kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe izvajalca osebne asistencije, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 100 do 1000 evrov se za prekršek kaznuje tudi osebni asistent, če osebne asistencije ne izvaja v skladu z izvedbenim načrtom ali ne evidentira opravljenih storitev osebne asistencije skladno s sedmim odstavkom 11. člena ali četrtem odstavkom 20. člena tega zakona.

»XI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

47. člen

(prehodno obdobje za vnos urnikov v informacijski sistem)

Uporabniki oziroma zakoniti zastopniki morajo začeti izvajati obveznosti iz četrtega odstavka 20. člena tega zakona najkasneje v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

48. člen

(prehodno obdobje za določitev ur storitev osebne asistencije)

Za uporabnike osebne asistencije, katerim se je zmanjšalo število ur osebne asistencije za število ur, ki so jim bile priznane iz naslova pravice do vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji oziroma pravico do drugih podpor pri zaposlovanju in socialnem vključevanju, ki so financirane iz javnih virov in so urejene v predpisih s področja socialnega varstva in zaposlovanja invalidov ter vključenosti v izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov v skladu s predpisi, ki urejajo šolsko zakonodajo, se tudi po uveljavitvi tega zakona uporabljata določbi tretjega in četrtega odstavka 9. člena Zakon o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 10/17, 31/18 in 172/21), do ponovne ocene upravičenosti do osebne asistencije po tem zakonu.

49. člen

(prehodno obdobje za zagotovitev ustreznega števila osebnih asistentov družinskih članov)

Ne glede na določbo petega odstavka 11. člena tega zakona lahko uporabniku zagotavljata storitve osebne asistencije največ dva družinska člana, vendar ne dlje kot šest mesecev od uveljavitve tega zakona.

50. člen

(prehodno obdobje potrjevanja opravljenih ur storitev osebne asistencije pri uporabniku)

Osebni asistenti so dolžni začeti s potrjevanjem opravljenih ur storitev osebne asistencije pri uporabniku iz sedmega odstavka 11. člena tega zakona najkasneje v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

51. člen

(prehodno obdobje za zagotovitev pogojev za status izvajalca osebne asistencije)

(1) Izvajalci osebne asistencije, ki so na dan uveljavitve tega zakona vpisani v register izvajalcev osebne asistencije, morajo najkasneje v roku šest mesecev od uveljavitve tega zakona izpolnjevati pogoje iz prve alineje drugega odstavka 12. člena tega zakona oziroma iz tretjega odstavka 12. člena tega zakona. Če v predpisanem roku ne izpolnijo pogojev iz tega odstavka, se po uradni dolžnosti izbrišejo iz registra izvajalcev osebne asistencije.

(2) Izvajalci osebne asistencije, ki so na dan uveljavitve tega zakona vpisani v register izvajalcev osebne asistencije, se morajo vključiti v informacijski sistem na podlagi četrtega odstavka 12. člena tega zakona najkasneje v roku enega meseca od uveljavitve tega zakona. Če v predpisanem roku ne izpolnijo pogojev iz tega odstavka, se po uradni dolžnosti izbrišejo iz registra izvajalcev osebne asistencije.

52. člen

(družinski pomočnik)

Upravičenci, ki so bili upravičeni do družinskega pomočnika, preden so pridobili pravico do osebne asistencije v skladu z zakonom, lahko v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona na pristojnem centru za socialno delo ponovno uveljavljajo pravico do družinskega pomočnika, če prenehajo uveljavljati pravico do osebne asistencije. V tem primeru ni treba ponovno pridobiti mnenja o pravici do družinskega pomočnika invalidske komisije Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

53. člen

(uporaba predpisov)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 10/17, 31/18 in 172/21), razen šestega poglavja »VI. Postopek za uveljavljanje pravice do osebne asistencije« za postopke, ki so bili uvedeni do 31. decembra 2023.

54. člen

(začetek uporabe določb o komisiji)

Do vzpostavitve izvedenskega organa pri Centru za socialno delo oziroma najkasneje do 1. januarja 2025, mnenje o obsegu ur in vsebini osebne asistencije podaja Inštitut.

55. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati s 1. januarjem 2024. «.

III. OBRAZLOŽITEV K ČLENOM:

K 1. členu:

Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov (v nadaljnjem besedilu: Konvencija), ki jo je Slovenija ratificirala leta 2008, je prvi zavezujoč dokument Združenih narodov o človekovih pravicah invalidov. Konvencija v 19. členu določa, da »države pogodbenice te konvencije priznavajo enako pravico vsem invalidom, da živijo v skupnosti in enako kot drugi odločajo ter sprejemajo učinkovite in ustrezne ukrepe, ki jim omogočajo polno uživanje te pravice ter polno vključenost v skupnost in sodelovanje v njej, ter zagotavljajo, da: a) imajo invalidi enako kot drugi možnost izbrati stalno prebivališče in se odločiti, kje in s kom bodo živeli in jim ni treba bivati v posebnem okolju; b) imajo invalidi dostop do različnih storitev na domu ter bivalnih in drugih podpornih storitev v skupnosti, vključno z osebno pomočjo, potrebno za življenje in vključitev v skupnost ter za preprečevanje osamljenosti ali izločevanja iz skupnosti«. Zakon ureja pravico do osebne asistencije ter tako omogoča invalidu, da živi samostojno, aktivno in je enakopravno vključen v družbo.

K 2. členu:

Definicija osebne asistencije je navedena na način, da invalidom zagotavljati polno in enakopravno uživanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Opredeljena je kot pomoč uporabniku pri vseh tistih opravilih in dejavnostih, ki jih ne more izvajati sam zaradi vrste in stopnje invalidnosti, potrebuje pa jih vsakodnevno doma in izven doma, da lahko živi neodvisno, aktivno življenje in je enakopravno vključen v družbo.

Definicija osebne asistencije opredeljuje tudi, kdo se po tem zakonu šteje kot invalid, in sicer:

- oseba, ki je pridobila status invalida po zakonu, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov ali zakonu o usposabljanju in zaposlovanju invalidov,
- invalid I., II. ali III. kategorije po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje,
- invalid, ki je pridobil pravice na podlagi zakona, ki ureja socialno vključevanje invalidov ali varstvo duševno in telesno prizadetih oseb,
- oseba z ugotovljeno najmanj 90 % telesno okvaro zaradi izgube vida ali 70 % telesno okvaro zaradi izgube sluha ali najmanj 80 % telesno okvaro, s tem, da je najnižji odstotek posamične telesne okvare, ki se seštevajo, vsaj 70 %,
- vojaški vojni invalid, vojaški mirnodobni invalid ali civilni invalid vojne po zakonu, ki ureja pravice vojnih invalidov,
- oseba, ki je bila razvrščena na podlagi izvida in mnenja strokovne komisije za razvrščanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju oziroma je bila usmerjena v program vzgoje in izobraževanja kot otrok z motnjo v duševnem razvoju, slep ali slaboviden otrok, gluhi ali naglušni otrok, gibalno oviran otrok ali kot otrok z več motnjami na podlagi zakona, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami,
- invalid, ki je pridobil status invalida po predpisih drugih držav članic Evropske unije,
- oseba, ki še ni pridobila odločbe o invalidnosti ali telesni okvari, vendar je na podlagi izvida zdravnika specialista ugotovljeno, da pri njej obstaja trajna okvara, ki temelji na spremembah v zdravstvenem stanju, ki jih ni mogoče odpraviti z zdravljenjem ali ukrepi medicinske rehabilitacije, zaradi katere potrebuje pomoč v skladu s tem zakonom.

Definicija osebne asistencije torej dopušča, da pravico do osebne asistencije lahko pridobi tudi oseba, ki še ni pridobila odločbe o invalidnosti ali telesni okvari, vendar je na podlagi izvida zdravnika specialista ugotovljeno, da pri njej obstaja trajna okvara, ki temelji na spremembah v zdravstvenem stanju, ki jih ni mogoče odpraviti z zdravljenjem ali ukrepi medicinske rehabilitacije, vendar potrebuje pomoč pri vsakodnevni aktivnosti, da lahko živi neodvisno, aktivno in je enakopravno vključen v družbo. V tem primeru oseba lahko pridobi pravico do osebne asistencije za čas trajanja enega leta od dokončnosti odločbe o pravici do osebne asistencije oziroma do

končnega postopka ponovne ocene upravičenosti do osebne asistencije, pod pogojem, da je v roku enega leta podala vlogo za ponovno oceno upravičenosti do osebne asistencije. Navedeno pomeni, da bo oseba lahko uporabljala osebno asistenco do zaključka ponovne ocene upravičenosti do osebne asistencije, v primeru da se v ponovnem postopku ugotovi, da osebne asistencije ne potrebuje. Osebi je na tak način omogočena osebna asistenca v času rehabilitacije. Med osebe iz prejšnjega odstavka ne spadajo osebe, ki potrebujejo samo podporno negovalno oskrbo in/ali so v vegetativnem stanju.

Pri osebni asistenci je ključno, da mora imeti uporabnik sam ali preko svojega zastopnika nadzor nad izvajanjem osebne asistencije. To pomeni, da mora biti pri njenem izvajanju aktiven. Osebna asistenca mora biti prilagojena potrebam, zmožnostim, življenjskim okoliščinam in željam uporabnika. V primeru, da uporabnik ni zmožen sam upravljati z osebno asistenco, naloge uporabnika v odnosu do osebnega asistenta prevzame njegov zastopnik.

Osebna asistenca vključuje pomoč pri temeljnih dnevnih opravilih, pomoč pri podpornih opravilih, spremstvo, na delovnem mestu in pri izobraževanju ter pomoč pri drugih aktivnostih, v katere je uporabnik vključen.

V okviru definicije je opredeljena tudi aktivnost posameznik, ki ni pogoj za pridobitev pravice do osebne asistencije. Aktiven uporabnik tako lahko na podlagi ocene pridobi večji obseg pravice do osebne asistencije, saj potrebuje več pomoči kot pa oseba, ki ni aktivna. Aktivnost se šteje vključevanje v:

- skrb za otroka do 18. leta starosti,
- zaposlitev ali aktivnosti aktivnega iskalca zaposlitve,
- aktivnosti rednega in izrednega programa izobraževanja oziroma usposabljanja,
- vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji ali
- druge aktivnosti vključevanja v družbo na lokalnem, regionalnem, državnem ali mednarodnem nivoju.

Aktivno zaposlitev predstavlja kakršnokoli opravljanje dela na podlagi pogodbe o zaposlitvi, podjemnih pogodb, samostojnega podjetništva ali prostovoljnega dela. Aktivno iskanje zaposlitve pomeni, da se posameznik aktivno udeležuje razgovorov za zaposlitev, aktivno išče načine sodelovanja z drugimi subjekti na trgu zaposlovanja. V aktivnosti rednega in izrednega programa izobraževanja oziroma usposabljanja spada redna ali izredna vključitev v šolske programe, študij, usposabljanja, večerne šole ter tudi vključenost v Centre za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje ali Centre za usposabljanje, delo in varstvo. Druge aktivnosti vključevanja v družbo pa predstavljajo aktivno sodelovanje na športnem, kulturnem, umetniškem področju, družbena aktivnost v okviru nevladnih organizacij in vseh sferah družbenega življenja.

Pri osebni asistenci je ključna vloga uporabnika. On je oseba, ki prosto izbira izvajalca osebne asistencije oziroma osebnega asistenta.

K 3. členu:

Kot temeljna načela zakon določa spoštovanje človekovih pravic in dostojanstva invalidov, pravico do svobode izbire, spodbujanje vključenosti v družbo, individualno obravnavo, zagotavljanje enakih možnosti ter dostopnost. Načela izhajajo iz 3. člena Konvencije, ki kot temeljna načela določa spoštovanje dostojanstva, osebno avtonomijo, ki vključuje svobodo izbire in neodvisnost posameznikov, nediskriminacijo, polno učinkovito sodelovanje in aktivno vključevanje v družbo, spoštovanje različnosti in sprejemanje invalidnosti, kot dela človeške različnosti in človeškosti, enake možnosti, dostopnost ter enakopravnost moških in žensk.

K 4. členu:

Opređeljene so naloge države, kipa so predvsem načrtovanje razvoja dejavnosti osebne asistencije ter njeno usklajevanje z drugimi področji socialne varnosti, zagotavljanje pogojev za čim bolj enakomerno dostopnost, zagotavljanje pogojev in sredstev za usposabljanje in delovanje komisije za osebno asistenco in koordinatorjev storitev v skupnosti, zagotavljanje financiranja postopkov za uveljavljanje pravice ter sredstev za zaposlovanje osebnih asistentov in samo izvajanje osebne asistencije.

K 5. členu:

Člen napotuje na uporabo Zakona o splošnem upravnem postopku pri uveljavljanju pravice do osebne asistencije.

Drugi odstavek določa, da so vsi zahtevki, odločbe in pritožbe po tem zakonu takse prosti.

K 6. členu:

Pravica do osebne asistencije je zagotovljena vsakomur, ki izpolnjuje z zakonom določene pogoje, torej pod enakimi pogoji, ne glede na njegov dohodek ali premoženje ter njegov status invalidnosti.

Določba opredeljuje pogoje, ki jih mora uporabnik izpolnjevati, da lahko uveljavlja osebno asistenco, in sicer, da je oseba invalid, skladno z drugim odstavkom 2. člena tega zakona, da zaradi invalidnosti potrebuje pomoč pri aktivnem opravljanju vsakodnevnih opravil, vezanih na samostojno osebno in družinsko življenje, vključevanje v okolje, izobraževanje in zaposlitev. Prav tako mora izkazovati, da sam ali s pomočjo zakonitega zastopnika izraža interes po izvajanju aktivnosti, ki so opredeljene v petem odstavku 2. člena tega zakona. Nadaljnji pogoji so, da je državljan Republike Slovenije s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji ali tujec, ki ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, da je v času uveljavljanja pravice starost od 18 do 65 let, da živi ali bi želel živeti v samostojnem ali skupnem gospodinjstvu zunaj celodnevne institucionalne oskrbe ter da potrebuje osebno asistenco najmanj 30 ur tedensko.

Glede na to, da je osebna asistenca povezana tudi z odgovornostjo uporabnikov, sposobnostjo upravljanja z osebno asistenco (usposobitev asistentov za delo, spremljanje in nadzor dela, odgovornost za izvedene ure storitve osebne asistencije in podobno) in neodvisnim življenjem, je predlagana starostna omejitev od 18. do 65. leta. Gre za aktivno dobo življenja posameznika in omejitev starosti je povezana tudi z drugimi morebitnimi starostnimi bolezenskimi stanji.

Pogoj, da živi ali bi želel živeti v samostojnem ali skupnem gospodinjstvu zunaj institucij, je vezan na temeljno načelo pravice do osebne asistencije, to je deinstitutionalizaciji. Pogoj potrebe po minimalnem obsegu storitev osebne asistencije v višini 30 ur tedensko je vezan na dejstvo, da je osebna asistenca v prvi vrsti namenjena prav tistim uporabnikom, ki potrebujejo najvišjo stopnjo pomoči in so od nje življenjsko odvisni. S tem se jim zagotovi možnost izbire načina življenja, saj so prav zaradi velike potrebe po pomoči pogosto prisiljeni živeti v raznih institucijah, kjer so oropani dostojanstva in možnosti izbire načina življenja. Uporabniki, ki potrebujejo manjše število ur tedenske pomoči, bodo le-to še vedno lahko uveljavljali preko programov pomoči na domu in »posebnih socialnih programov«, ki jih že sedaj izvajajo različne invalidske organizacije in zavodi, ter v okviru pravic, opredeljenih v zakonu, ki določa dolgotrajno oskrbo.

Če je upravičena oseba uveljavljala pravico do osebne asistencije pred dopolnjenim 65. letom starosti, je upravičena, da pridobljeno pravico obdrži. V tem primeru se ob dopolnitvi starosti 65. let po uradni dolžnosti ponovno oceni potreba po osebni asistenci.

K 7. členu:

Določa se storitve osebne asistencije. Posamezne naloge znotraj storitve so razvrščene v pet sklopov, in sicer:

- storitve, namenjene osebni pomoči uporabnika (temeljna dnevna opravila),
- storitve, namenjene pomoči v gospodinjstvu in drugih dnevnih opravilih (podporna dnevna opravila),

- spremstvo,
- pomoč na delovnem mestu in v izobraževalnem procesu oziroma usposabljanju ter drugih dejavnostih in aktivnostih, vključno s pomočjo pri aktivnem iskanju zaposlitve,
- pomoč pri sporazumevanju.

Vse naloge, ki jih opravlja osebni asistent, se izvajajo v prisotnosti uporabnika in po njegovih navodilih. Katera od storitev se bo izvajala pri posameznem uporabniku, je odvisno od njegovih potreb in želja. Storitve, navedene v tem členu, predstavljajo okvir pomoči uporabniku pri izvajanju vseh aktivnosti, ki so zanj življenjskega pomena. Ker so storitve osebne asistence namenjene najtežjim oblikam invalidov, gre pri storitvah za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb, brez katerih bi uporabnik sicer bil življenjsko ogrožen. V nekaterih sklopih storitev se nahaja tudi pomoč uporabniku pri vsakdanjih opravilih, kot na primer čiščenje, kuhanje ipd. Tovrstna opravila se nanašajo na pomoč pri tistih opravilih, ki bi jih uporabnik lahko opravil sam, če ne bi bil oviran. Osebni asistenti torej opravijo delo po navodilih uporabnika kot njegova podaljšana roka, v obsegu, kot bi to delo uporabnik opravil sam. Navodila uporabnika v teh primerih ne smejo prekoračiti obsega in načina pomoči v smislu nalaganja dodatnega dela osebnemu asistentu, ki ga sam uporabnik ne bi opravljal. Pri izvajanju storitev osebne asistence je potrebno spoštovati integriteto in dostojanstvo osebnih asistentov.

Nadalje člen določa obvezno prisotnost osebnega asistenta pri uporabniku, ki zajema čas, v katerem osebni asistent ni neposredno angažiran, pri katerih od iz prejšnjega odstavka navedenih storitev v času nočnega počitka uporabnika, je dovoljena le v primerih, kadar bi nezadovoljitev uporabnikovih osnovnih življenjskih potreb pomenila življenjsko ogroženost. Navedeno se nanaša na opravljanje storitev osebne asistence v času nočnega počitka, torej ponoči. To pomeni, da se storitve osebne asistence lahko izvajajo ponoči le pri tistih uporabnikih, ki so življenjsko ogroženi, in bi odsotnost pomoči predstavljala nevarnost za uporabnikovo življenje.

Tretji odstavek določa, da mora uporabnik, ki potrebuje storitve osebne asistence na delovnem mestu, o obsegu in načinu koriščenja osebne asistence pri delodajalcu, skleniti sporazum z delodajalcem. V primeru izvajanja storitev osebne asistence na delovnem mestu, gre za vstop osebnih asistentov v delodajalčevo okolje, s čimer se mora delodajalec strinjati zaradi prilagoditve delovnega procesa in varstva poslovnih informacij.

K 8. členu:

V primeru, da uporabniki s senzorno okvaro zdravja, to so slepi, gluhi in gluhoslepi, potrebujejo samo storitev osebne asistence kot pomoč pri komunikaciji, se jim lahko odobri komunikacijski dodatek v obsegu 30 ur na mesec, ne glede na starostni pogoj iz 6. člena tega zakona. Uporabnik lahko namesto osebne asistence izbere denarno nadomestilo v višini dodatka za pomoč in postrežbo pri opravljanju večine osnovnih življenjskih potreb, ki je določen v zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Pravica do komunikacijskega dodatka se izključuje s pravico do osebne asistence.

K 9. členu:

V 9. členu se natančneje določa razmerje med storitvami osebne asistence in drugimi storitvami. Institucionalno varstvo, družinski pomočnik in dolgotrajna bolnišnično obravnavo, v skladu s predpisi, ki urejajo področje socialnega in zdravstvenega varstva, se te storitve izključujejo s storitvami osebne asistence. Dodatno se storitve osebne asistence izključujejo z institucionalnim varstvom po predpisih, ki urejajo šolsko zakonodajo, dolgotrajno oskrbo v instituciji, oskrbovalcem družinskega člana in denarnim prejemkom, v skladu s predpisi, ki urejajo področje dolgotrajne oskrbe. Prav tako se osebna asistenca izključuje s storitvijo socialnega vključevanja bivanje s podporo skladno z zakonom, ki ureja socialno vključevanje invalidov ter s prestajanjem zaporne kazni.

Nadalje se je določeno, da se pravica do osebne asistence ne izključuje s storitvijo pomoči na domu po zakonu, ki ureja socialno varstvo in dolgotrajno oskrbo na domu po zakonu, ki ureja dolgotrajno oskrbo. V tem primeru se število odobrenih ur osebne asistence zmanjša za število odobrenih ur iz naslova pomoči na domu po zakonu, ki ureja socialno varstvo, ali dolgotrajne oskrbe na domu po zakonu, ki ureja dolgotrajno oskrbo. Navedeno zmanjšanje se uredi v izvedbenem načrtu, kot to določa četrti odstavek tega člena.

Nadalje se pravica do osebne asistence ne izključuje s pravico do vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji oziroma pravico do drugih podpor pri zaposlovanju in socialnem vključevanju, ki so financirane iz javnih virov in so urejene v predpisih s področja socialnega varstva in zaposlovanja invalidov ter vključenosti v izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov v skladu s predpisi, ki urejajo šolsko zakonodajo.

K 10. členu:

Osebno asistenco kot nepridobitno dejavnost izvajajo humanitarne organizacije in invalidske organizacije s podeljenim statusom v skladu z zakonom, ki ureja humanitarne organizacije, ali zakonom, ki ureja invalidske organizacije, ter zavodi in društva s pridobljenim statusom delovanja v javnem interesu na področju invalidskega, socialnega varstva ali za opravljanje humanitarne dejavnosti na področju socialnega varstva, z vpisom v register izvajalcev osebne asistence iz 39. člena tega zakona na podlagi odločbe ministrstva, pristojnega za invalidsko varstvo.

Izvajalci osebne asistence morajo imeti določene izkušnje s področja izvajanja invalidskega ali socialnega varstva. Izvajanje storitev osebne asistence zahteva posebna znanja s strani izvajalca osebne asistence zaradi varstva uporabnikov, zato morajo izvajalci, ki niso invalidska ali humanitarna organizacija, delovati v javnem interesu na področju socialnega ali invalidskega varstva.

K 11. členu:

V 11. členu zakon opredeljuje osebne asistente. Osebni asistenti so lahko fizične osebe, ki opravljajo osebno asistenco pri izvajalcih osebne asistence na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali kot samostojni podjetnik posameznik, če sam opravlja delo osebnega asistenta, če so polnoletni, poslovno sposobni in iz kazenske evidence ne izhajajo, da so bili pravnomočno obsojeni za kazniva dejanja na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti po drugih predpisih ter imajo opravljeno usposabljanje po tem zakonu.

Osebni asistent, ki delo opravlja kot samostojni podjetnik posameznik, lahko opravlja osebno asistenco največ v obsegu, kot velja za zaposlene na podlagi zakona, ki ureja delovna razmerja.

Tretji odstavek določa, da osebni asistenti, ki opravljajo storitve osebne asistence kot samostojni podjetniki posamezniki lahko v tekočem mesecu pri posameznem izvajalcu osebne asistence opravijo največ 15 % vseh opravljenih ur storitev osebne asistence izvajalca v preteklem mesecu. Zakon tako spodbuja zaposlovanje osebnih asistentov in s tem preprečuje prekarizacijo dela osebnih asistentov. Hkrati pa omogoča osebnim asistentom delavske pravice in zaščito na podlagi zakona, ki ureja delovna razmerja.

Nadalje je urejeno nadomeščanje zaposlenih osebnih asistentov. Lahko jih nadomestijo drugi zaposleni osebni asistenti ali pa osebni asistenti, ki delo opravljajo kot samostojni podjetniki posamezniki. Nadomeščanje redno zaposlenih osebnih asistentov lahko v obsegu največ 720 ur v koledarskem letu opravljajo tudi osebni asistenti, ki izpolnjujejo pogoje iz prve do četrte alineje prvega odstavka in opravljajo delo na podlagi podjemne pogodbe, kot začasno ali občasno delo dijakov in študentov ali kot začasno ali občasno delo upokojencev.

Novela določa, da osebno asistenco kot osebni asistent lahko izvaja le en družinski član. Kot družinski član se šteje:

- zakonec ali zunaj zakonski partner,
- partner iz zakonske zveze ali neskljenjene partnerske zveze, otroka ali otrok osebe iz prejšnje alineje,
- starš ali starš osebe iz prejšnje alineje, bratje ali sestre,
- stari starš ali stari starš osebe iz prve alineje tega odstavka,
- vnuk, vnukinja in sorodnik po svaštvu do vštetega drugega kolena ter
- rejnik ali rejnica.

Z omejevanjem družinskih članov na enega družinskega člana se zagotavlja uporabnikom neodvisno življenje. S tem se uresničuje tudi temeljni namen Konvencije o pravicah invalidov: »Uresničevanje pravice do dostojanstva, enakega obravnavanja, samostojnega življenja in sodelovanja v družbi.« Osebna asistenca daje možnost spreminjanja položaja invalidov v družbi – iz položaja pasivnih prejemnikov pomoči v aktivne oblikovalce lastnega življenja. V kolikor so osebni asistenti tretje osebe, se za uporabnika izboljša možnost socializacije in vključevanja v družbo, kar seveda je v njihovo korist in v skladu z načeli osebne asistencije. Zaradi navedenega je osebni asistent lahko samo en ožji družinski član uporabnika.

Med bolniško odsotnostjo, dopustom ali drugimi odsotnostmi z dela v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, osebnega asistenta, lahko nadomešča drug osebni asistent, ne glede na sorodstveno razmerje, navedeno v prejšnjem odstavku. Omejitev števila družinskih članov iz prejšnjega odstavka v tem primeru ne velja. S tem se omogoči lažje nadomeščanje, saj osebnih asistentov na trgu dela primanjkuje.

Nadalje je določeno, da mora osebni asistent evidentirati izvajanje storitev osebne asistencije pri uporabniku v informacijskem sistemu iz četrtega odstavka 12. člena tega zakona, tako da evidentira začetek in konec izvajanja storitev. Prav tako je dolžan potrditi opravljene ure storitev osebne asistencije pri uporabniku najkasneje do konca tekočega tedna.

Evidentiranje opravljenih ur storitev osebne asistencije je potrebno zaradi zagotavljanja nadzora pri financiranju storitev osebne asistencije. Potrjevanje opravljenega dela s strani osebnih asistentov pa je prav tako pomembno z vidika nadzora nad porabljenimi javnimi sredstvi.

K 12. členu:

12. člen zakona določa pogoje za pridobitev statusa izvajalca osebne asistencije ter vpis in izbris v register izvajalcev osebne asistencije.

Izvajalec osebne asistencije se vpiše v register izvajalcev osebne asistencije, če:

- bo izvajal osebno asistenco za najmanj trideset uporabnikov, pod pogojem, da vsaj en invalid, ki se šteje v kvoto za zaposlovanje invalidov skladno z zakonom, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov, opravlja funkcijo odgovorne osebe izvajalca osebne asistencije ali je redno zaposlen na delovnem mestu strokovnega vodje, usklajevalca osebne asistencije ali administrativnega oziroma računovodskega delavca pri izvajalcu osebne asistencije.
- ima zaposlenega strokovnega vodjo za izvajanje osebne asistencije, ki ima opravljen strokovni izpit v skladu s predpisi, ki urejajo področje socialnega varstva, pri katerem iz kazenske evidence ne izhaja, da je bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti v skladu z drugimi predpisi;
- ima za vodenje dela osebnih asistentov zaposlenega usklajevalca osebne asistencije, ki je končal vsaj visokošolski strokovni program, pri katerem iz kazenske evidence ne izhaja, da je bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje na področju nasilja, spolne nedotakljivosti oziroma diskriminatornega ravnanja na podlagi invalidnosti v skladu z

drugimi predpisi, če osebni asistenti pri njem opravijo najmanj 6.960 ur storitev osebne asistence. Za vsakih nadaljnjih 5.220 opravljenih ur storitev osebne asistence na mesec lahko zaposli še po enega dodatnega usklajevalca osebne asistence,

- ima dokazilo o statusu iz 10. člena tega zakona,
- razpolaga s poslovnimi prostori za organiziranje izvajanja dejavnosti osebne asistence, ki niso prostori, v katerih se izvaja osebna asistenca za uporabnika,
- mu ni bila s pravnomočno sodbo sodišča izrečena prepoved izvajanja storitev s področja socialnega varstva,
- ima izpolnjene vse obvezne dajatve in druge denarne in nedavčne obveznosti v skladu z zakonom, ki ureja finančno upravo, oziroma če vrednost teh neplačanih zapadlih obveznosti na dan oddaje vloge znaša manj kot 50 evrov. Šteje se, da prijavitelj ne izpolnjuje obveznosti iz prejšnjega stavka, če na dan oddaje vloge ni imel predloženih vseh obračunov davčnih odtegljajev za dohodke iz delovnega razmerja za obdobje zadnjih pet let do dne oddaje vloge.

Tretji odstavek določa, da se v register izvajalcev osebne asistence vpiše tudi izvajalec, ki izpolnjuje pogoje iz druge do šeste alineje prejšnjega odstavka in ki bo izvajal osebno asistenco za najmanj deset uporabnikov, pod pogojem, da 75 % oseb, ki so zaposlene pri izvajalcu osebne asistence šteje v kvoto za zaposlovanje invalidov skladno z zakonom, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov in opravlja funkcijo odgovorne osebe izvajalca osebne asistence ali so redno zaposlene na delovnem mestu sodelujejo v organih upravljanja izvajalca osebne asistence in/ali kot strokovnega vodje, usklajevalca osebne asistence ali administrativnega oziroma računovodskega delavca pri izvajalcu osebne asistence.

Z navedenimi pogoji se daje poudarek invalidom pri opravljanju s svojo osebno asistenco in možnost upravljanja ter sodelovanja pri izvajalcih osebne asistence.

Naloge izvajalca osebne asistence so predvsem strokovne narave. Nudi pomoč uporabnikom pri upravljanju z njihovo osebno asistenco, skrbi za kakovostno izvajanje osebne asistence, spremlja zaposlene osebne asistente in jim nudi strokovno pomoč in podporo pri opravljanju osebne asistence. Odgovoren je za kakovostno in strokovno izvajanje osebne asistence. Namen zakona je, da uporabniki dobijo kvalitetne in strokovne storitve osebne asistence in to vsi uporabniki enako, ne glede na to, koliko uporabnikom nudi osebno asistenco posamezni izvajalec osebne asistence. Prav zaradi izenačitve uporabnikov v smislu kakovosti in strokovnosti izvajanja osebne asistence.

Nadalje je določeno, da izvajalec osebne asistence v enem mesecu po vpisu v register izvajalcev osebne asistence ministrstvu predloži kopije vrednotnic vseh uporabnikov, za katere izvaja osebno asistenco in se vključi v s strani države predpisan informacijski sistem. Z informacijskim sistemom se opravlja nadzor nad porabo finančnih sredstev za namen osebne asistence.

K 13. členu:

Določba opredeljuje vlogo za pridobitev statusa izvajalca osebne asistence, ki mora vsebovati:

1. naziv in sedež izvajalca osebne asistence,
2. pravni status izvajalca,
3. osebno ime odgovorne osebe izvajalca osebne asistence,
4. kontaktne podatke izvajalca osebne asistence,
5. davčno in matično številko in
6. območje, kjer bo predvidoma izvajal osebno asistenco.

Vlogi je potrebno priložiti:

1. dokazilo o registraciji, iz katerega je razvidno, da je registriran za opravljanje dejavnosti socialnega varstva brez nastanitve, dejavnosti humanitarnih organizacij ali dejavnost invalidskih organizacij;

2. dokazilo o statusu delovanja v javnem interesu na področju invalidskega, socialnega varstva ali za opravljanje humanitarne dejavnosti na področju socialnega varstva;
3. izjavo, da bo izvajal osebno asistenco za najmanj trideset uporabnikov, pod pogoji navedenimi v prvi alineji drugega odstavka 12. člena ali izjavo, da bo izvajal osebno asistenco za najmanj deset uporabnikov, pod pogoji navedenimi v tretjem odstavku prejšnjega člena;
4. pogodbo o zaposlitvi in potrdilo o opravljenem strokovnem izpitu v skladu s predpisi, ki urejajo področje socialnega varstva, za strokovnega vodjo za izvajanje osebne asistenc;
5. pogodbo o zaposlitvi in potrdilo o izobrazbi o vsaj visokošolskem strokovnem programu za usklajevalca osebne asistenc, ko bo na mesec pri njem opravljenih najmanj 6.960 ur osebne asistenc, ter pogodbo o zaposlitvi in potrdilo izobrazbi po vsaj visokošolskem strokovnem programu za dodatnega usklajevalca osebne asistenc za vsakih nadaljnjih 5.220 ur osebne asistenc, v primeru, da ga zaposli;
6. dokazilo, da razpolaga s poslovnimi prostori za organizacijo osebne asistenc;
7. dokazilo, da mu ni bila s pravnomočno sodbo sodišča izrečena prepoved izvajanja storitev s področja socialnega varstva in
8. dokazilo iz sedme alineje drugega odstavka prejšnjega člena.

O vlogi ministrstvo odloči z odločbo in vpisom v register izvajalcev osebne asistenc.

K 14. členu:

S 14. členom se določa, da mora izvajalca osebne asistenc za ohranjanje statusa izvajalca osebne asistenc ves čas izvajanja storitev osebne asistenc izpolnjevati zakonsko določene pogoje.

Izvajalec osebne asistenc je dolžan ministrstvu pred vsako spremembo, ki je pomembna za ohranitev statusa, predhodno pisno sporoči vsa dejstva in okoliščine, ki bi lahko vplivali na ohranitev statusa izvajalca osebne asistenc.

Nadalje je določeno, da v primeru nenadne izgube uporabnika, strokovne vodje ali usklajevalca osebne asistenc, ki pomenijo neizpolnjevanje zakonskih pogojev, izvajalec ne izgubi statusa izvajalca osebne asistenc, ampak ima dva meseca časa, da izpolni te zakonske pogoje. Rok začne teči zadnjega dne v mesecu, ko teh pogojev ne izpolnjuje. Izpolnitev pogojev dokazuje s predložitvijo dokazil o izpolnitvi pogojev. V tem času se pri preostalih uporabnikih osebna asistenc izvaja nemoteno.

V navedenih primerih gre namreč za neizpolnjevanje zakonskih pogojev zaradi objektivnih razlogov, zato se izvajalcu dopusti izvajanje storitev osebne asistenc in določen rok za izpolnitev zakonskih pogojev.

K 15. členu:

Določajo se pogoji za prenehanje statusa izvajalca osebne asistenc in izbris izvajalca iz registra izvajalcev osebne asistenc. Ministrstvo o tem izda odločbo, če:

- v enem letu od vpisa v register ne začne izvajati storitev osebne asistenc, preneha izvajati storitve osebne asistenc in o tem pisno obvesti ministrstvo v roku petnajst dni od prenehanja dejavnosti,
- eno leto ne izvaja storitev osebne asistenc po tem zakonu,
- preneha obstajati,
- ne izpolnjuje pogojev iz drugega do četrtega odstavka tega člena,
- s sredstvi za izvajanje storitev osebne asistenc ne ravna namensko in gospodarno v skladu s predpisi, ki opredeljujejo osebno asistenco,
- ne predloži poročil v skladu s 16. členom tega zakona,
- ne uporablja informacijskega sistema iz četrtega odstavka 12. člena tega zakona,
- na podlagi nadzora iz 42. člena tega zakona.

Ureja se tudi potek nadaljnjega izvajanja storitev osebne asistencе v primeru prenehanja izvajalca osebne asistencе ali odvzema statusa izvajalca osebne asistencе.

Zakon določa, da mora izvajalec osebne asistencе zaposliti usklajevalca osebne asistencе, ko osebni asistenti pri njem opravijo najmanj 6.960 ur storitev osebne asistencе. Tretji odstavek tega člena pa opredeljuje, da se izvajalec osebne asistencе lahko izbriše iz registra izvajalcev osebne asistencе, če ne zaposli usklajevalca osebne asistencе, pa so za to že tri mesece izpolnjeni pogoji. Rok začne teči od zadnjega dne v mesecu, ko je prvič izpolnjen pogoj za zaposlitev usklajevalca osebne asistencе.

Nadalje se določa, da predlog za izbris iz registra izvajalcev osebne asistencе vloži izvajalec osebne asistencе ali izvajalec nadzora iz 42. člena tega zakona. O izbrisu iz registra izvajalcev osebne asistencе odloči ministrstvo.

K 16. členu:

Določa se obveznost izvajalca osebne asistencе revidirati računovodske izkaze na način, da za vsako poslovno leto zagotovijo revizorjevo poročilo o dogovorjenih postopkih, s katerimi revizijska družba, ustanovljena v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje, poda mnenje:

- da so javna sredstva, prejeta zaradi izvajanja osebne asistencе, prikazana na posebnem kontu,
- da so skupni stroški, ki se nanašajo na več dejavnosti, razmejeni po ključu delitve tako, da izvajanje osebne asistencе bremeni le tisti del skupnih stroškov, ki je neposredno povezan in potreben za njeno izvajanje skladno z določbami tega zakona in podzakonskimi akti,
- o ustreznosti delitve skupnih stroškov po ključu razmejitev iz druge alineje tega odstavka,
- da so javna sredstva za izvajanje osebne asistencе porabljena namensko za plačilo upravičenih stroškov skladno z določbami tega zakona in podzakonskimi akti.

Z navedenim se poleg revidiranja računovodskih izkazov določa tudi, da izvajalec osebne asistencе, ki opravlja različne dejavnosti, stroške dejavnosti razmeji po ključu delitve in da je zagotovljena njihova namenska in upravičena poraba.

Izvajalci osebne asistencе ministrstvu predložijo s strani revizorja potrjena letna poročila skupaj z revizorjevim poročilom o opravljenih dogovorjenih postopkih najpozneje v 30 dneh po njihovem prejemu oziroma najpozneje do konca junija za preteklo koledarsko leto.

K 17. členu:

Določa se, da ministrstvo za izvajanje storitev osebne asistencе sklene pogodbo z izvajalcem osebne asistencе. Obvezne sestavine pogodbe določi minister.

K 18. členu:

Določba opredeljuje izvedbeni načrt, ki je pisni dogovor o storitvah osebne asistencе iz 7. člena tega zakona, ki jih uporabnik potrebuje glede na odločbo centra za socialno delo o pravici do osebne asistencе, in ga skupaj pripravita uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik in izbrani izvajalec osebne asistencе. Izvedbeni načrt mora biti pripravljen v sodelovanju z uporabnikom po uporabnikovih željah tako, da se storitve osebne asistencе izvajajo v največjo korist uporabnika. Izvedbeni načrt vsebuje:

- obseg in vrsto storitev osebne asistencе v primeru, ko uporabnik ni vključen v storitve iz 9. člena tega zakona oziroma za čas, ko storitve iz 9. člena tega zakona niso na voljo,
- obseg in vrsto storitev osebne asistencе za čas, ko je uporabnik vključen v storitve iz 9. člena tega zakona,
- opredelitev vrste nalog, ki jih opravlja osebni asistent,
- navedbo osebnih asistentov, ki bodo opravljali osebno asistenco pri uporabniku,
- terminski plan izvajanja osebne asistencе ter

- pravice in obveznosti uporabnikov, osebnih asistentov in izvajalcev.

Podpisan izvedbeni načrt izvajalec osebne asistence pošlje krajevno pristojnemu centru za socialno delo, ki načrt posreduje koordinatorju invalidskega varstva. Ob vsaki novi odločbi, ki spreminja vrsto storitev in obseg ur osebne asistence, mora biti oblikovan in podpisan nov izvedbeni načrt. Obrazec izvedbenega načrta določi minister.

K 19. členu:

Določa se dogovor o izvajanju osebne asistence, ki ga skleneta uporabnik ali njegov zakoniti zastopnik in izbrani izvajalec osebne asistence, podpiše pa ga tudi osebni asistenti. Dogovor vsebuje:

1. časovni načrt izvajanja osebne asistence;
2. načrt nadomeščanja osebnih asistentov s strani uporabnika ali izvajalca osebne asistence;
3. podatke o osebnem asistentu ali osebnih asistentih, ki bodo izvajali osebno asistenco (podatke o osebnem imenu in kontaktne podatke);
4. dolžnost sporočanja vseh sprememb, ki vplivajo na izvajanje osebne asistence;
5. določitev medsebojnih pravic in odgovornosti in ukrepe zaradi kršitev dogovora;
6. druge določbe, ki so pomembne za izvajanje osebne asistence.

K 20. členu:

Določa izvajanje osebne asistence, ki se opravlja v prisotnosti uporabnika in po njegovih navodilih, skladno z izvedbenim načrtom iz 13. člena tega zakona in dogovorom iz prejšnjega člena.

Uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik je odgovoren za izvajanja storitev osebne asistence pri njem, zagotavljanje in uporabo ustreznih tehničnih pripomočkov, ki jih lahko uveljavlja na podlagi veljavni predpisov, s čimer se zagotavlja varnost pri delu in varovanje zdravja osebnega asistenta ter varnost uporabnika.

Z navedeno določbo se varuje zdravje osebnega asistenta na delovnem mestu. V kolikor lahko uporabnik na podlagi veljavne zakonodaje uveljavlja in pridobi tehnične pripomočke, jih je dolžan tudi uporabljati in s tem olajšati delo osebnemu asistentu in hkrati varovati njegovo zdravje na delovnem mestu.

Določa se tudi odgovornost uporabnika, da pri izvajanju storitev osebne asistence ravna skladu z načeli tega zakona in spoštuje zasebnost ter osebno integriteto osebnega asistenta, pri tem pa ne sme:

- izvajati nadlegovanja in trpinčenja osebnega asistenta na delovnem mestu
- se finančno okoriščati s sredstvi, namenjenimi za izvajanje storitev osebne asistence,
- ravnati v nasprotju z določbo šestega odstavka 6. člena tega zakona, oziroma potrditi poročilo o opravljenih urah storitev osebne asistence, ki dejansko niso bile izvedene.

Nadalje je določeno, da mora uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik v informacijski sistem iz četrtega odstavka 12. člena tega zakona vnesti tedenski urnik dela osebnih asistentov najkasneje do petka za prihodnji teden. Uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik je dolžan v informacijskem sistemu ob nastanku vsake spremembe posodobiti urnik ter najkasneje v ponedeljek potrditi opravljene ure storitev osebne asistence za pretekli teden.

Obveznost vnosa urnika v informacijski sistem s strani uporabnika oziroma njegovega zakonitega zastopnika izhaja iz uporabnikove pravice, da sam upravlja s svojo osebno asistenco ter odgovornosti, da je uporabnik odgovoren za dejansko izvajanje storitev pri njem, kar mora tudi tedensko potrditi. S tem se odgovornost za dejansko izvedene ure osebnih asistentov daje uporabnikom, kar je skladno z načelom osebne asistence.

Osebni asistent je dolžan varovati osebne podatke in spoštovati zasebnost ter osebno integriteto uporabnika.

Ker se storitve osebne asistence izvajajo na podlagi potreb in navodil uporabnika, je uporabnik tudi dolžan spoštovati osebnega asistenta, njegovo delo in osebno integriteto. Prav tako uporabnik ne sme osebnemu asistentu nalagati opravil v nasprotju z veljavno delovnopravno zakonodajo. Za varnost pri delu pa pokaže svojo odgovornost s primerno uporabo tehničnih pripomočkov.

K 21. členu:

Določena je obveznost izvajanja osebne asistence. Izvajalci osebne asistence morajo izvajati osebno asistenco skladno z odločbo in izvedbenim načrtom.

Drugi odstavek določa, da asistenta izbereta skupaj uporabnik in izvajalec. Pri tem je treba upoštevati voljo uporabnika.

K 22. členu:

Določba nudi zaščito uporabniku v primeru, da osebni asistent ne izvaja dogovorjenih del in nalog, ki jih je uporabnik načrtoval in so mu bile priznane z izvedbenim načrtom, ima uporabnik pravico zamenjati osebnega asistenta oziroma izvajalca osebne asistence.

V kolikor uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik glede osebne asistenta postavlja zahteve, ki jih izvajalec ne more izpolniti, npr. določenih osebnostnih lastnosti asistenta ali drugih »spornih« pogojev dela, ali se v odnosu do asistenta ne ravna v skladu z izvedbenim načrtom, ali krši delovno in kazensko zakonodajo, ali izvajalec zaradi objektivnih razlogov ne more zagotoviti osebne asistence uporabniku, lahko izvajalec odstopi od izvajanja osebne asistence. V obdobju, dokler se ne zagotovi asistenca pri drugem izvajalcu, jo je dolžan izvajati dosednji izvajalec.

Izvajalec osebne asistence odstopi od izvedbenega načrta tudi, če uporabnik krši obveznosti iz dogovora o izvajanju osebne asistence in gre pri tem za utemeljen razlog, ki onemogoča nadaljnje izvajanje osebne asistence. Pred odstopom od izvedbenega načrta mora izvajalec pisno opozoriti uporabnika na kršitev in na možnost odstopa, če bo uporabnik ponovno kršil obveznosti v enem letu od prejema opozorila in pridobiti pozitivno mnenje koordinatorskega centra. V primeru odstopa od izvedbenega načrta je izvajalec dolžan zagotoviti izvajanje osebne asistence, dokler se ne zagotovi njeno izvajanje z drugim izvajalcem osebne asistence, a največ dva meseca od odstopa. Gre za varstvo uporabnika v postopku kršitev dogovora o izvajanju osebne asistence, kljub temu, da je uporabnik tisti, ki je obveznosti kršil.

K 23. členu:

Izvajalec je dolžan pristojnemu ministrstvu enkrat letno poročati o izvajanju osebne asistence pri uporabniku oziroma po potrebi ob morebitnih vmesnih spremembah. Poročila morajo služiti kot podlaga za evalvacijo in nenehno skrb za dvig kakovosti storitve ter implementacijo le-te v korist vseh vključenih.

Evidenco prisotnosti na delu za posameznega osebnega asistenta je dolžan voditi uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik in jo mesečno podpisano s strani osebnega asistenta posredovati izvajalcu osebne asistence.

Minister, pristojen za invalidsko varstvo, določi konkretnější postopek o načinu poročanja izvajanja osebne asistence.

K 24. členu:

Člen določa usposabljanje osebnih asistentov, strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistence. Osebni asistenti, strokovni vodje in usklajevalci osebne asistence morajo opraviti usposabljanje, preden začnejo prvič izvajati osebno asistenco.

Usposabljanja strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistence izvaja Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo v sodelovanju s strokovnjaki s področja izvajanja osebne asistence, ki imajo specifična znanja o potrebah pri posameznih invalidnostih.

Usposabljanja osebnih asistentov, ki opravljajo delo pri uporabnikih izvajalca osebne asistence, izvajajo izvajalci osebne asistence s pomočjo usposobljenih strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistence izvajalca osebne asistence. S tem se zagotovi prenos znanja med zaposlenimi pri izvajalcu osebne asistence in enotno delo pri izvajanju storitev osebne asistence. Praktični del usposabljanja za osebne asistente poteka pri uporabniku in je voden s strani izvajalca osebne asistence v sodelovanju z uporabnikom oziroma zakonitim zastopnikom. Na tak način uporabnik sam izobrazí osebnega asistenta in pojasni, na kakšen način želi, da se storitve osebne asistence pri njem izvajajo.

Oseba, ki uspešno konča usposabljanje za osebne asistente, strokovne vodje in usklajevalce osebne asistence, pridobi potrdilo o uspešno končanem usposabljanju, ki ga izda izvajalec usposabljanja.

Vsebino usposabljanja osebnih asistentov, strokovnih vodij in usklajevalcev osebne asistence, določi minister.

Osebni asistenti, strokovni vodje in usklajevalci osebne asistence se morajo vsaj en delovni dan v koledarskem letu dodatno usposabljati za opravljanje osebne asistence. Dodatna usposabljanja so potrebna za nadgradnjo znanja in zagotavljanje strokovnosti izvedbe storitev osebne asistence.

K 25. členu:

Določa se usposabljanje uporabnikov in njihovih zakonitih zastopnikov. Uporabniki in njihovi zakoniti zastopniki morajo opraviti usposabljanje, preden prvič koristita storitve osebne asistence oziroma najpozneje v dveh mesecih od začetka izvajanja osebne asistence.

Usposabljanja za uporabnike in zakonite zastopnike lahko izvajajo izvajalci osebne asistence.

V tretjem odstavku se določa osnovna vsebina programa usposabljanja uporabnikov in zakonitih zastopnikov, pri katerem je pomembno, da se posamezniki spoznajo s pravicami in dolžnostmi iz delovnih razmerij, področjem osebne asistence ter varstva in zdravja pri delu.

Uporabnik in zakoniti zastopnik, ki uspešno zaključita usposabljanje, pridobita potrdilo, ki ga izda izvajalec usposabljanja.

Če uporabnik ali njegov zakoniti zastopnik zavrne usposabljanje ali ga brez upravičenega razloga ne opravi, izvajalec osebne asistence zavrne izvajanje osebne asistence pri tem uporabniku. Usposabljanje s področja osebne asistence je pomembno tudi za uporabnika osebne asistence in njegovega zakonitega zastopnika z vidika poznavanja svojih pravic in pristojnosti v odnosu do osebnih asistentov.

Uporabnik in zakoniti zastopnik se morata dodatno usposabljati vsaj šest ur v koledarskem letu, vsebino usposabljanja in pogoje za njegovo izvajanje določi minister.

K 26. členu:

Določa se usposabljanje koordinatorjev invalidskega varstva in članov strokovne komisije. Usposabljanje članov strokovnih komisij organizira in izvaja Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo. Inštitut je tudi razvijalec orodja za ocenjevanje potreb po osebni asistenci, zato je primerno, da člane strokovne komisije, ki na podlagi orodja za posameznega uporabnika, kot izvedenski organ, izdelajo mnenje o številu ur in storitvah osebne asistence, organizira in izvaja Inštitut.

Usposabljanje za koordinatorje invalidskega varstva, pa tako kot do sedaj, organizira in izvaja Skupnost centrov za socialno delo Slovenije.

Koordinatorji kot tudi člani strokovnih komisij po uspešno zaključenem usposabljanju pridobijo potrdilo, prav tako pa se morajo vsako leto vsaj en dan dodatno usposablјati.

K 27. členu:

Določba opredeljuje vlogo za uveljavljanje pravice do osebne asistencе. Vlagatelj lahko vloži vlogo največ štiri mesece pred dopolnjenim 18. letom starosti in predloži navedena dokazila, ki jih mora vsebovati vloga, med drugim je potrebno priložiti dokazila o stopnji in vrsti invalidnosti ali dokazilo o uvedbi postopka za pridobitev statusa invalida v skladu z drugim odstavkom 2. člena tega zakona, zdravstveno dokumentacijo o vrsti in stopnji invalidnosti, zdravstvenem stanju vlagatelja ter uporabi medicinsko-tehničnih pripomočkov in drugo dokumentacijo, ki dokazuje vlagateljevo potrebo po osebni asistenci, navedbo o potrebi po storitvah osebne asistencе pri opravljanju aktivnosti, povezanih z neodvisnim osebnim in družinskim življenjem, vključevanjem v okolje, izobraževanjem in zaposlitvijo, dokazilo o skrbi za otroka do 18. leta starosti, odločbo o priznani pravici in višini dodatka za pomoč in postrežbo oziroma drugih denarnih prejemkov, ki jih vlagatelj prejema iz naslova potrebe po tuji negi in pomoči in podpisano izjavo, da se zavezuje, da bo polovico denarnega prejemka namenil za sofinanciranje osebne asistencе izbranemu izvajalcu osebne asistencе, dokazila o izobraževanju ali zaposlitvi, če je zaposlen ali se izobražuje, dokazila, s katerimi dokazuje vključenost v programe ali storitve iz 9. člena tega zakona, dokazila o vključitvi v druge aktivnosti družbenega življenja sporazum z delodajalcem iz tretjega odstavka 7. člena tega zakona, datum vložitve in podpis vlagatelja ali zakonitega zastopnika. Dokazila, ki izkazujejo neko pravico, so zahtevana le v primeru, če uporabnik z njo razpolaga.

K 28. členu:

Določba opredeljuje postopek za uveljavljanje pravice do osebne asistencе. Koordinator invalidskega varstva pregleda vlogo in preveri izpolnjevanje vseh pogojev za dodelitev pravice do osebne asistencе. Po tem lahko zavrne pravico do osebne asistencе, če ugotovi, da vlagatelj ne izpolnjuje pogojev za priznanje pravice do osebne asistencе. Kadar pa ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za priznanje pravice, vlogo najpozneje v petih dneh od prejema popolne vloge, odstopi izvedenskemu organu pri Centru za socialno delo, kjer najmanj dvočlanska strokovna komisija poda mnenje o obsegu ur in vrsti storitev osebne asistencе.

S prehodno določbo se določa tudi začetek izvedenskega organa pri Centru za socialno delo, in sicer najkasneje s 1. januarjem 2025, do takrat pa naloge izvedenskega organa še nadalje opravlja Inštitut. Izvedenski organ pri Centru za socialno delo bo del enotne vstopne točke, za več pravic skupaj (osebna asistenca, dolgotrajna oskrba, ipd.).

K 29. členu:

Člen opredeljuje odločbo o pravici do osebne asistencе. Na podlagi mnenja komisije pristojni center za socialno delo izda odločbo o pravici do osebne asistencе, v kateri določi obseg in vrsto storitev osebne asistencе. Odločba o pravici do osebne asistencе vsebuje:

1. ime in priimek uporabnika;
2. ime in priimek zakonitega zastopnika, če ga uporabnik ima;
3. število ur osebne asistencе na teden, ki so uporabniku priznane na podlagi mnenja komisije;
4. sklope storitev osebne asistencе;
5. ugotovitev, ali uporabnik že prejema denarni prejemek, in kateri denarni prejemek prejema;
6. navedbo o dolžnosti uporabnika, da bo polovico denarnega prejemka iz prejšnje točke namenil za sofinanciranje osebne asistencе izbranemu izvajalcu osebne asistencе;
7. rok za ponovno oceno upravičenosti do osebne asistencе v skladu z drugim odstavkom 33. člena tega zakona.

V izreku odločbe se v primerih življenjske ogroženosti uporabnika, navede obvezna nujna prisotnost osebnega asistenta iz drugega odstavka 7. člena tega zakona. Navedeno pomeni, da bo uporabnik, ki bo v odločbi imel navedeno življenjsko ogroženost, upravičen do koriščenja ur osebne asistencе tudi v nočnem času.

Prav tako se v primeru vključenosti vlagatelja v storitve iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona, v izreku odločbe določi obseg in vrsto storitev osebne asistencе za čas, ko je uporabnik v storitve vključen in za čas, ko storitev iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona ni na voljo. Iz navedenega bo izhajala upravičenost uporabnika do ur osebne asistencе glede na dejstvo ali v nekem času obiskuje druge storitve iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona ali ne.

Priloga odločbe o pravici do osebne asistencе je vrednotnica za osebno asistenco, ki je dokazilo o priznani pravici do osebne asistencе, podroben opis vrednotnice pa določi minister.

Mnenje komisije in ocenjevalni obrazec se vročita skupaj z odločbo, ne glede na določbe o obvezni seznanitvi stranke o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembna za izdajo odločbe na podlagi zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

Kadar se ponovno odloča o pravici do osebne asistencе zaradi spremembe, ki lahko vpliva na upravičenost do osebne asistencе, na podlagi drugega odstavka 33. člena tega zakona, na zahtevo vlagatelja, ki že ima pridobljeno pravico do osebne asistencе, odločba izdana v tem postopku postane izvršljiva s prvim dnevom naslednjega meseca po izdani odločbi, ne glede na zakon, ki ureja splošni upravni postopek. Odločba se pošlje v vednost uporabnikovemu izvajalcu osebne asistencе.

Če ima uporabnik pravico do celodnevnega institucionalnega varstva ali družinskega pomočnika in dolgotrajne bolnišnične obravnave v skladu s predpisi, ki urejajo področje socialnega in zdravstvenega varstva, ali do celodnevnega institucionalnega varstva v skladu s predpisi, ki urejajo šolsko zakonodajo, ali do storitve socialnega vključevanja prebivanja s podporo v skladu z zakonom, ki ureja socialno vključevanje invalidov, ali prestajanja zaporne kazni, se mu prizna pravica do osebne asistencе s prvim naslednjim dnevom, ko mu preneha pravica do navedenih storitev.

Pritožba zoper odločbo ne zadrži izvršitve pravice do osebne asistencе.

K 30. členu:

O pritožbi zoper odločbo odloči ministrstvo. Pri odločanju o pritožbi ministrstvo lahko pridobi novo mnenje komisije. Odločba, izdana v pritožbenem postopku, postane izvršljiva s prvim dnevom naslednjega meseca po izdani odločbi.

Ne glede na določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek, se v pritožbenem postopku lahko odloči, da vlagatelju pripada drugačen (večji ali manjši) obseg ur in drugačna opredelitev vrst storitev osebne asistencе oziroma da do storitev osebne asistencе ni upravičen. V tem primeru mora biti mnenje komisije ustrezno obrazloženo.

K 31. členu:

Določa se, da komisija na podlagi vloge in osebne razgovora na domu uporabnika izdelava mnenje o številu ur in vsebini osebne asistencе. Pri ocenjevanju vrste, vsebine in obsega potreb komisija uporablja standardizirano ocenjevalno orodje za oceno potreb po storitvah osebne asistencе – ZojA, ki ga določi minister.

Komisija je izvedenski organ, ki deluje v okviru izvedenskega organa pri Centru za socialno delo. Člani izvedenskega organa so strokovnjaki, ki imajo najmanj štiri leta strokovnega in praktičnega znanja s področja invalidskega, socialnega in zdravstvenega varstva. Člane izvedenskega organa imenuje Skupnost centrov za socialno delo.

Vlagatelj lahko predlaga dodatnega člana komisije, ki mora imeti strokovno znanje s področja potreb pri vrsti invalidnosti, ki jo komisija v posameznem primeru ocenjuje in ga izbere iz liste oseb s strokovnim znanjem s področja vrste invalidnosti.

Izvedenski organ se financira iz proračuna Republike Slovenije.

Komisija praviloma izdela mnenje na podlagi osebnega razgovora z uporabnikom oziroma njegovim zakonitim zastopnikom na domu uporabnika. Pri razgovoru ni navzoč predstavnik izvajalca osebne asistencije.

V primeru bivanja uporabnika v času vložitve vloge v institucionalnem varstvu, bolnišnici ali rehabilitacijskem centru komisija (lahko) opravi osebni razgovor z uporabnikom na naslovu, kjer se nahaja v času podaje mnenja. Z navedenim je vsem osebam, ki izpolnjujejo pogoj za pridobitev pravice do osebne asistencije, dana možnost, da pridobijo pravico do osebne asistencije, ne glede na to, da ob času podaje vloge ne biva na domačem naslovu.

Uporabnika, za katerega je komisija podala mnenje izven njegovega doma, komisija ponovno oceni po vrnitvi uporabnika v domače okolje. Koordinator uvede postopek ponovne ocene upravičenosti do osebne asistencije po uradni dolžnosti v roku enega meseca po vrnitvi uporabnika v domače okolje. S tem se preveri upravičenost posameznika do osebne asistencije v domačem okolju, kjer se osebna asistencija praviloma izvaja.

Pravica do osebne asistencije je izražena v obsegu ur na teden. V primeru vključenosti vlagatelja v storitve iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona se pravica do osebne asistencije opredeli v obsegu ur na teden, ko je uporabnik v storitve vključen, ter v obsegu ur na teden, ki jih uporabnik potrebuje, ko storitev iz tretjega odstavka 9. člena tega zakona ni na voljo.

Pri določitvi ur osebne asistencije se upošteva, da ima uporabnik v kombinaciji s podporno tehnologijo, prilagoditvami življenjskega in delovnega okolja in načrtovanjem fizičnega okolja brez grajenih ovir ter glede na njegovo socialno mrežo, enake možnosti izbire, kot jih imajo drugi državljani.

Obrazec mnenja in standardizirani ocenjevalni obrazec in listo oseb s strokovnim znanjem s področja vrste invalidnosti določi minister.

K 32. členu:

Izvajanje osebne asistencije pri uporabniku mora koordinator preveriti vsaj enkrat letno oziroma tudi večkrat, če je to potrebno.

Uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik mora koordinatorju in izvajalcu osebne asistencije sporočiti vsa dejstva, okoliščine in vse spremembe, ki lahko vpliva na upravičenost do osebne asistencije, njen obseg ali obdobje prejemanja takoj, ko je taka sprememba nastala ali je zanj izvedel, vendar najpozneje v osmih dneh od nastanka spremembe. V primeru, da ta sprememba vpliva na širši ali ožji obseg izvajanja osebne asistencije, se ponovno odloča o pravici do osebne asistencije na podlagi zdravstvene dokumentacije, ki ni starejša od šest mesecev.

K 33. členu:

Določa se ponovna ocena upravičenosti do osebne asistencije, kjer se preverja ustreznost obsega ur in vrst storitev osebne asistencije, priznanih z odločbo o pravici do osebne asistencije.

Ponovna ocena upravičenosti do osebne asistencije se izvede po uradni dolžnosti najpozneje v petih letih od dneva pridobitve pravice do osebne asistencije. Pri uporabnikih, kjer je bilo podano mnenje komisije na podlagi zdravstvenega stanja, ki povzroča invalidnost, se ponovna ocena upravičenosti do osebne asistencije izvede po uradni dolžnosti najpozneje v enem letu od dneva pridobitve pravice do osebne asistencije, če tak uporabnik ni sam podal vloge za ponovno oceno upravičenosti do osebne asistencije, kot to nalaga tretji odstavek 2. člena tega zakona.

Koordinator lahko pri posameznem uporabniku predlaga ponovno oceno tudi pred rokom iz prejšnjega odstavka, če zazna spremenjene potrebe uporabnika po vrstah in obsegu ur storitev

osebne asistencе, če obstaja sum, da uporabnik ne potrebuje osebne asistencе oziroma jo potrebuje v manjšem obsegu, kot jo koristi, ali če obstajajo druge okoliščine, ki utemeljujejo ponovno oceno.

Ponovna ocena se izvede v skladu s postopkom, kot je določen za postopek uveljavljanja pravice do osebne asistencе. Z odločbo o ponovni oceni pravice do osebne asistencе se uporabniku lahko prizna drugačen (večji, enak ali manjši) obseg ur in drugačna opredelitev vrst storitev osebne asistencе, ki so mu bile priznane z veljavno odločbo, oziroma da do storitev osebne asistencе ni upravičen. V primeru, da se uporabniku z odločbo o ponovni oceni prizna manjši obseg ur ali se pravica odvzame, mora mnenje komisije iz 31. člena tega zakona vsebovati natančno obrazložitev razlogov za zmanjšanje ali odvzem pravice.

Odločba, izdana v postopku ponovne ocene, postane izvršljiva s prvim dnem naslednjega meseca po izdani odločbi.

K 34. členu:

Člen določa, kdo je koordinator invalidskega varstva in kakšne so njegove naloge. Med naloge koordinatorja spada seznanjanje invalidov z informacijami o njihovih pravicah in obveznostih na podlagi predpisov s področja invalidskega in socialnega varstva ter se povezovanje z drugimi deležniki. V okviru te naloge so koordinatorji invalidskega varstva prvi kontakt z osebami, ki potrebujejo pomoč in jih na ta način seznanijo z obstoječimi pravicami, ki jih lahko posamezniki uveljavljajo.

Nadalje vodijo postopke uveljavljanja pravice do osebne asistencе ter pravice do komunikacijskega dodatka, kjer pomagajo osebam pri izpolnitvi vloge, uveljavljanju same pravice ter izbiri izvajalca osebne asistencе in pripravi izvedbenega načrta za izvajanje storitev osebne asistencе.

Koordinator tudi preverja, usklajuje in spremlja izvajanje osebne asistencе pri uporabniku ali izvajalcu osebne asistencе ob vsakokratnem sumu zlorabe instituta osebne asistencе ali po potrebi ter vodi postopke v primeru zamenjave izvajalca osebne asistencе. Torej je zadolžen za spremljanje ustreznosti izvajanja pravic pri dejanskem uresničevanju le teh.

Prav tako je koordinator dolžan vsaj enkrat letno ali po potrebi preverja izvajanje osebne asistencе pri uporabniku doma in izbranem izvajalcu. Na podlagi tega koordinator poroča ministrstvu o izvajanju osebne asistencе, ki jo usklajuje.

V primerih odstopa izvajalca osebne asistencе od izvedbenega načrta pri posameznem uporabniku osebne asistencе koordinator poda mnenje ali se z odstopom strinja in kakšne so lahko posledice odstopa za uporabnika. Prav tako izvaja druge naloge na področju invalidskega varstva.

K 35. členu:

Člen določa pogoje za imenovanje koordinatorjev.

K 36. členu:

Člen določa ceno ure storitve osebne asistencе tako, da pokrije vse upravičene stroške, povezane z delom osebnih asistentov, ter upravičene stroške, povezane z organizacijo in izvajanjem osebne asistencе.

Metodologijo za izračun cene ure storitve osebne asistencе predpiše minister.

K 37. členu:

Člen določa način financiranja storitev osebne asistencе iz proračuna ter sofinanciranje storitev osebne asistencе s strani uporabnikov v višini celotnega dodatka za pomoč in postrežbo ali drugega denarnega prejemka zaradi potrebe po tuji negi in pomoči, če ga prejemajo.

Prav tako se določa način prejetanja komunikacijskega dodatka v povezavi s prejetjem dodatka za pomoč in postrežbo.

Določba navaja, da se sredstva za izvajanje storitev osebne asistencije izvajalcu osebne asistencije in sredstva za komunikacijski dodatek uporabniku, ki so zagotovljena v proračunu Republike Slovenije, izplačujejo mesečno.

Nadalje je določeno, da je izvajalec osebne asistencije dolžan najprej porabiti sredstva, ki jih uporabnik nameni za sofinanciranje izvajanja storitev osebne asistencije, nato je dolžan porabiti sredstva iz drugih javnih virov, ki se bodo porabljala za izvajanje osebne asistencije, šele nato lahko porablja proračunska sredstva, neposredno namenjena izvajanju osebne asistencije po tem zakonu, skladno s pogodbo. Pod druga javna sredstva se upoštevajo refundacije nadomestila plače, subvencije Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje za zaposlitev, spodbude za zaposlovanje Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, vzpodbude za zaposlovanje invalidov po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov in podobno.

Določeno je tudi, da dvojno uveljavljanje stroškov in izdatkov, ki so že bili povrnjeni iz drugega javnega vira, ni dovoljeno. Iz navedenega izhaja, da strošek ali izdatek, ki je že bil povrnjen iz drugega javnega vira, ne sme biti uveljavljan iz naslova osebne asistencije.

Postopek glede mesečnih zahtevkov za izplačila predpiše minister. Pomembno je, da bodo sredstva transparentna, saj bo izračun za vsakega posameznika posebej in bo namembnost ter sledljivost popolna, tako tudi odgovornost in možnost povračila nenamensko porabljenih ali zlorabljenih sredstev iz tega naslova.

K 38. členu:

Člen predstavlja pravno podlago za zbiranje, shranjevanje, posredovanje, uporabo in drugo obdelavo podatkov, vsebovanih v zbirkah podatkov, ki so potrebni za izvajanje osebne asistencije, napotuje na uporabo določb zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, razen v primerih, ko predlog zakona določa drugače.

Zakona tudi dopušča, da se za namen načrtovanja vrste in obsega storitev osebne asistencije in spremljanja doseganja kazalnikov uspešnosti lahko obdelujejo podatki v anonimizirani obliki.

K 39. členu:

Ministrstvo, pristojno za invalidsko varstvo, vodi register izvajalcev osebne asistencije. Register osnovnih podatkov izvajalca vsebuje zaporedno številko izdane odločbe o izvajanju osebne asistencije, naziv in sedež izvajalca osebne asistencije, ime odgovorne osebe in pravni status izvajalca, kontaktne podatke izvajalca datum začetka izvajanja osebne asistencije, datum izbrisa in številko ter datum odločbe o izbrisu iz registra izvajalcev osebne asistencije. Register je javen.

K 40. členu:

Centralno zbirko podatkov za potrebe odločanja o pravici do osebne asistencije, načrtovanje politike, spremljanja stanja ter za znanstvenoraziskovalne in statistične namene se vodi informatizirana zbirka podatkov o uporabnikih osebne asistencije in njihovih zakonitih zastopnikih osebnih asistentih, strokovnih vodjih, usklajevalcih osebne asistencije in odločbah o pravici do osebne asistencije, vodi pristojno ministrstvo. Določba določa, katere podatke zbirka vsebuje.

Centralno zbirko podatkov obdeluje centri za socialno delo in ministrstvo kot upravljavec centralne zbirke podatkov.

Podatki iz evidence uporabnikov osebne asistencije se trajno, razen podatki o osebnih asistentih, ki se hranijo pet let po prenehanju pravnega razmerja, na podlagi katerega je osebni asistent izvajal osebno asistenco.

K 41. členu:

Ureja se način pridobivanja podatkov, ki so potrebni za uveljavljanje pravice do osebne asistencije in se zbirajo neposredno od uporabnika oziroma njegovega zakonitega zastopnika ter po uradni dolžnosti iz zbirk podatkov, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščen organi in organizacije.

Drugi odstavek določa od katerih organov in katere podatke lahko centri za socialno delo in ministrstvo, pristojno za invalidsko varstvo, brezplačno pridobivajo iz obstoječih zbirk podatkov.

Tretji in četrti odstavek določata, da za pridobivanje podatkov iz tega člena ni treba uporabnikov predhodno seznanimi in da se zaradi točnosti ter ažurnosti podatkov lahko povezuje centralno zbirko podatkov ministrstva z zbirkami upravljavcev iz drugega odstavka tega člena. Peti odstavek pa vsebuje določbo o poveztivosti centralne zbirke podatkov s Centralnim registrom prebivalstva.

K 42. členu:

Določba opredeljuje nadzor nad izvajanjem storitev osebne asistencije, ki obsega nadzor izvedbenega načrta, ki ga izvajata pristojni center za socialno delo in koordinator, nadzor, ki ga izvaja Socialna inšpekcija v okviru Inšpektorata Republike Slovenije za delo, skladno s 43. členom tega zakona, finančni nadzor, ki ga izvajata Računsko sodišče Republike Slovenije in Finančna uprava Republike Slovenije v okviru lastne pristojnosti, nadzor nad poslovanjem izvajalcev storitve osebne asistencije v zvezi z izvajanjem storitev osebne asistencije, ki ga izvaja ministrstvo, ter nadzor pravnih razmerij in pravnih podlag za izvajanje dela posameznikov v zvezi z izvajanjem storitev osebne asistencije, ki ga izvaja Inšpekcija nadzora delovnih razmerij v okviru inšpektorata za delo.

K 43. členu:

Ureja se pristojnost Socialne inšpekcije nad izvajanjem storitev osebne asistencije na podlagi tega zakona in predpisih, izdanih na njegovi podlagi, pri:

- pri izvajalcih osebne asistencije, ki so vpisani v register izvajalcev osebne asistencije iz 39. člena tega zakona,
- pri uporabnikih oziroma njihovih zakonitih zastopnikih in
- osebnih asistentih na delovnem mestu.

V postopku nadzora nad izvajanjem storitev osebne asistencije bo Socialna inšpekcija preverjala izpolnjevanja zakonskih pogojev za izvajanje osebne asistencije, skladnost izvedbenih načrtov s tem zakonom in podzakonskimi akti, ter skladnost izvajanja storitev osebne asistencije z izvedbenim načrtom.

Na podlagi ugotovljenih nepravilnosti v nadzoru odredi socialni inšpektor izvajalcu osebne asistencije ukrepe, potrebne za odpravo nepravilnosti oziroma za zmanjšanje možnosti za njihovo ponovitev, kot jih določa zakon, ki ureja socialno varstvo, in izreka prekrške v skladu s 45. in 46. členom tega zakona.

K 44. členu:

Določba ureja nadzor ministrstva nad poslovanjem izvajalcev storitve osebne asistencije. Navedeni nadzor obsega nadzor namenske porabe proračunskih sredstev v skladu s predpisi s področja osebne asistencije ter nadzor porabe proračunskih sredstev v skladu s predpisi, ki ureja javne finance.

V okviru navedenega pa ministrstvo opravlja nadzor celotnega poslovanja dejavnosti osebne asistencije pri izvajalcu osebne asistencije, kar vključuje preverjanje vseh zakonsko potrebnih pogojev za izvajanje osebne asistencije, ustreznost in skladnost izvedbenih načrtov z odločbami uporabnikov in uporabnikovimi potrebami.

Na podlagi opravljenega nadzora ministrstvo lahko zahteva:

- odpravo nepravilnosti v zvezi z izpolnjevanjem pogojev za izvajanje osebne asistencе v skladu s predpisi s področja osebne asistencе,
- vračilo neupravičeno pridobljenih sredstev,
- vračilo neporabljenih sredstev,
- vračilo nenamensko porabljenih sredstev.

V okviru nadzora torej ministrstvo lahko zahteva vračilo vseh sredstev, ki so bila neporabljena, nenamensko in neupravičeno porabljena ali pa neupravičeno pridobljena. Gre za zagotavljanje ustreznosti poslovanja izvajalcev osebne asistencе skladno s predpisi za izvajanje osebne asistencе.

K 45. členu:

Določajo se sankcije zoper uporabnika v primeru ugotovljenih kršitev pri izvajanju storitev osebne asistencе. Sankcije zoper uporabnika zakon določa zaradi vodilnega načela osebne asistencе, da je uporabnik odgovoren za ravnanje s svojo osebno asistenco. Pomembno je, da ima uporabnik oziroma njegov zakoniti zastopnik nadzor nad storitvami osebne asistencе, le te pa se izvajajo skladno z uporabnikovimi potrebami. Sredstva za izvajanje storitev se zagotavljajo iz proračuna Republike Slovenije, zato bi bilo neprimerno, da se uporabniki na kakršen koli način okorišča s sredstvi, namenjenimi za pomoč ranljivi skupini.

V primeru ugotovljene kršitve določbe četrtega odstavka 20. člena tega zakona, se lahko uporabniku izreče denarna kazen v višini od 250 do 1.000 eur oziroma zahteva vračilo neupravičeno pridobljenih sredstev. Ti dve sankciji sta neposredno zapisani, vse ostale sankcije, ki izhajajo iz samega zakona, pa lahko sledijo zaradi samega neupoštevanja zakonskih določil.

K 46. členu:

Globe zaradi ugotovljenih kršitev pri izvajanju storitev osebne asistencе se izrečejo pravnim osebam, torej izvajalcem osebne asistencе, odgovorni osebi izvajalca osebne asistencе ali osebnemu asistentu.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

K 47. členu:

Uporabniki oziroma zakoniti zastopniki morajo začeti z vnosom urnikov v informacijski sistem najkasneje v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona. S tem se dopušča dovolj časa za prilagoditev informacijskega sistema ter omogočenje dostopa do sistema vsem uporabnikom ter zakonitim zastopnikom.

K 48. členu:

Določba omogoča nadaljnjo uporabo tretjega in četrtega odstavka 9. člena Zakona o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 10/17, 31/18 in 172/21), do ponovne ocene upravičenosti do osebne asistencе po tem zakonu. Na podlagi te določbe morajo uporabniki osebne asistencе, katerim se je zmanjšalo število ur osebne asistencе za število ur, ki so jim bile priznane iz naslova pravice do vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji oziroma pravico do drugih podpor pri zaposlovanju in socialnem vključevanju, ki so financirane iz javnih virov in so urejene v predpisih s področja socialnega varstva in zaposlovanja invalidov ter vključenosti v izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov v skladu s predpisi, ki urejajo šolsko zakonodajo, še vedno zniževati število ur osebne asistencе na izvedbenem načrtu.

K 49. členu:

Določba omogoča prehodno obdobje za zagotovitev ustreznega števila osebnih asistentov družinskih članov, in sicer lahko uporabniku zagotavljata storitve osebne asistencе največ dva

družinska člana tudi po uveljavitvi zakona, vendar ne dlje kot šest mesecev od uveljavitve tega zakona. Prehodno obdobje je potrebno, da se zaposlijo nadomestni osebni asistent namesto osebnih asistentov, ki so bili družinski člani.

K 50. členu:

Ureja se prehodno obdobje šestih mesecev od uveljavitve tega zakona, v katerem bodo osebni asistenti dolžni pričeti s potrjevanjem opravljenih ur storitev osebne asistence pri uporabniku. Tudi za navedeno funkcionalnost je potrebno urediti ustrezne prilagoditve informacijskega sistema in urediti ustrezen dostop.

K 51. členu:

Določba ureja prehodno obdobje, da izvajalci osebne asistence zagotovijo zakonski pogoj izvajanja storitev osebne asistence za najmanj 30 uporabnikov oziroma za najmanj 10 uporabnikov pod pogojem, da 75 % kadra pri izvajalcu osebne asistence šteje v kvoto za zaposlovanje invalidov skladno z zakonom, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov in opravlja funkcijo odgovorne osebe izvajalca osebne asistence ali je redno zaposlen na delovnem mestu sodeluje v organih upravljanja izvajalca osebne asistence in/ali kot strokovnega vodje, usklajevalca osebne asistence ali administrativnega oziroma računovodskega delavca pri izvajalcu osebne asistence.

Prav tako je določeno prehodno obdobje enega meseca od uveljavitve zakona za vključitev izvajalcev osebne asistence, ki so na dan uveljavitve zakona že vpisani v register izvajalcev osebne asistence, v informacijski sistem.

Če v predpisanem roku ne bodo izpolnili predpisanih pogojev, se bodo po uradni dolžnosti izbrisali iz registra izvajalcev osebne asistence.

K 52. členu:

Upravičenci, ki so bili upravičeni do družinskega pomočnika, preden so pridobili pravico do osebne asistence po tem zakonu, lahko v roku šestih mesecev od začetka veljavnosti tega zakona, na pristojnem centru za socialno delo ponovno uveljavljajo pravico do družinskega pomočnika, če prenehajo uveljavljati pravico do osebne asistence. V tem primeru ni potrebno pridobiti ponovnega mnenja o pravici do družinskega pomočnika invalidske komisije Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

K 53. členu:

Člen določa prenehanje veljave Zakon o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 10/17, 31/18 in 172/21), razen šestega poglavja »VI. Postopek za uveljavljanje pravice do osebne asistence« za postopke, ki so bili uvedeni do 31. decembra 2023.

K 54. členu:

Člen določa prehodno obdobje uporabe drugega odstavka 28._člena tega zakona in drugega odstavka 31. člena tega zakona, ki določata, da je komisija ki podaja mnenja o obsegu in vrsti osebne asistence pri izvedenskemu organu pri Centru za socialno delo.

K 55. členu:

Člen določa začetek veljavnosti zakona, to je s 1. januarjem 2024.